

**Formanden:**

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

**3) Anden behandling af lovforslag nr. L 89:**

*Forslag til lov om ændring af lov om aktieselskaber. (Udstedelse af børsnoterede konvertible gældsbreve gennem Værdipapircentralen).*

Af industriministeren (Nils Wilhjelm).

(Fremsat 18/11 87. Første behandling 25/11 87. Betænkning 21/1 88).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

*Afstemning*

§§ 1-3

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

**Formanden:**

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

**4) Forhandling om redegørelse nr. R 10:**

*Socialministerens socialpolitiske redegørelse af 19. januar 1988.*

(Redegørelsen anmeldt 19/1 88. Redegørelsen givet 19/1 88. Meddelelse om forhandling 19/1 88).

*Forhandling***Jytte Hilden (S):**

Vi skal i dag have en lang dag, hvor de fleste af sagerne på dagsordenen og alle sager fra nu af handler om socialpolitik.

Jeg skal derfor ikke gå ind i en række detaljer omkring nogen af de temaer, som vi senere får lejlighed til at diskutere, men trække nogle hovedlinjer frem fra det, som Socialdemokratiet synes er vigtigt på nuværende tidspunkt.

Den første hovedlinje er, at arbejdsløsheden er Danmarks største problem, både menneskeligt og økonomisk. Socialpolitikken må aktivt tilskynde mennesker til at få tilknytning til arbejdsmarkedet og til uddannelsessystemet, sådan at de mennesker, der er i den ulykkelige situation, kan komme ud af deres ensomhed og ud af deres passive rolle i samfundet.

Efter vores mening tager socialministeren ikke for alvor fat om ondets rod, f.eks. med hensyn til, hvad der skal være muligt for de kommunale myndigheder ude i de lokale områder. Vi skal være villige til, at kommuner kan gå med i at lave produktion, at kommuner kan gå med i måske at oprette iværksætterhuse, at kommuner kan installere cafeer, og hvad ved jeg. I det program, som Socialdemokratiet til efteråret skal diskutere på sin kommende kongres, lægger vi vægt på, at vi ligesom skal lave et gennembrud på det område.

Det kræver muligvis en række lovgivningsmæssige ændringer, men vores hovedtese er altså, at det er de lokale løsninger, det lokale ansvar og de lokale krav, der tæller for mennesker, ellers får vi ikke dem, der er i en dårlig situation, ud af stedet.

Den anden hovedlinje, jeg vil trække frem fra diskussionen, er spørgsmålet om, at familierne har ændret sig. Der er partier i dette land – og der er såmænd også mennesker i dette land – der tror, at vi kan vende tilbage til de gode gamle dage med kernefamilien, far og mor og et par små børn, men det er sket. Mine døtres generation har valgt. De ønsker ikke at blive hjemme og vente på ridderen på den hvide hest. Og det kan vi lige så godt i forældregenerationen se at få indstillet os på.

Det betyder, at samfundet har en lang række opgaver med børnepasning og med ældreomsorg, som for blot en halv generation siden var anderledes, og det betyder, at den offentlige

[Jytte Hilden]

sektor på disse områder ikke bare kan skæres ned og ikke bare kan stryges af listen. Jeg siger det som en advarsel til de partier, der tror, at der vil kunne skabes flertal i befolkningen for noget sådant.

Socialdemokratiet har stillet en række forslag; dels fik vi nogle ting igennem i forbindelse med finanslovaftalerne med regeringen, og det er vi glade for, dels har vi fremsat nogle forslag omkring børnepasningstaksterne, og senere i dag skal vi diskutere ventelister. Endelig venter vi jo alle sammen på, at Udvalget om Børns Dagligdag skal blive færdigt, så vi kan få en alvorlig børnepolitisk debat i dette Ting.

Jeg må sige, at socialministeren har mange gode tanker. Der er mange lyriske modeller, og det er mange gode ting, socialministeren siger, men der er meget lidt, som rent faktisk er lagt frem til diskussion og til debat her i folketings-salen. Vi lurer en lille smule på, om det mon skulle skyldes, at regeringen ikke rigtig kan blive enig, om man har et flagskib, nemlig socialministeren, som siger de smukke ting ud ad vinduet, og et andet flagskib, nemlig ministeren for økonomisk samordning, som så til gengæld lukker munden og lukker vinduet, hver gang der skal udbetales penge.

Vi vil selvfølgelig i løbet af i dag bore lidt i, hvorvidt der rent faktisk er belæg for de ting, som ministeren siger. Og det er ikke, fordi jeg ikke synes, at meget af det er både sympatisk og rigtigt. Hvad er ministerens forslag omkring syge børn? Hvad er ministerens forslag omkring truede børn?

Socialforskningsinstituttets rapport fra sidste efterår, »Forsøg først«, beskriver meget præcist, at der kan gøres noget, hvis man er villig til at ofre de penge, der skal til. Og det siger jeg ikke, fordi det er vores politik blot at dele penge ud til højre og venstre og mene, at så er vi socialt dækket ind. Jeg siger det, fordi den debat, vi skal i gang med, er en meget præcis diskussion om, hvilke omprioriteringer der er nødvendige i det her samfund, så vi kan hjælpe dem, der er dårligst stillet, mest; for de stærke kan jo i mange tilfælde selv. Og derfor er det rart, at der foreligger en række rapporter.

Jeg er bekendt med, at Horsens Kommune, der har 55.000 indbyggere, forsøger sig med nogle modeller, der hedder »Hjemme hos«, hvor man prøver at tage hånd om hele familiens situation og ikke blot det enkelte barn eller

de enkelte børn – i erkendelse af, at tingene hænger sammen. I Vestsjælland er man i gang med en række konferencer om børn og unge frem mod år 2000, ligesom der er en masse frikommuneforsøg i gang. Horsens Kommune har en socialdemokratisk borgmester, og Vestsjællands Amtskommune har en socialdemokratisk amtsborgmester, så det er ikke noget tilfælde, hverken at jeg nævner de her ting, eller at det er dér, det foregår.

En af de mest pinagtige ting er efter vores mening den halve generation, som vi har tabt. Det er den generation af unge, der i dag er mellem 25 og et par og tredive, som er tabt, ikke af sygdomsmæssige grunde, men nærmest af sociale grunde, nærmest fordi vi ikke fandt ud af noget. Fordi den borgerlige regering har afskaffet jobskabelsesordninger og ikke har villet være med til ungdomsgarantiordninger, har vi en generation af unge, som er havnet i førtidspension, og så er det bare slut. De har ingen tilknytning til arbejdsmarkedet, de har ingen fornemmelse af det sociale netværk, som er så nødvendigt. Det kan vi ikke være bekendt. Det er simpelt hen samfundet, der har spillet fallit.

I det seneste nummer af Danske Kommuner er en udmærket artikel, der fortæller om, hvad svenskerne har gjort i årtier og vel at mærke i et samarbejde mellem de borgerlige og socialdemokraterne derovre. Dér vil man ikke slippe de unge, dér holder man dem i hånden, fra de går ud af skolen – de, der ikke går i det svenske gymnasium – i 16-17-års-alderen, og dér samarbejder socialforvaltning og arbejdsformidling med nogle feltassistenter med de unge, der er blevet en 18-20 år og stadig ikke har nogen arbejdsmarkedstilknytning. Jeg synes, det må være et af de vigtigste problemer at få diskuteret i dag: Hvad skal vi gøre?

Min tredje hovedlinje er, at den sociale omstilling, som skal til, selvfølgelig koster et stykke udviklingsarbejde. Nu er vi så heldige, at vi i dag skal diskutere hele to forslag om udviklingsarbejde, og derfor skal jeg ikke gå nærmere ind på den diskussion, men kun sige, at det, der er brug for, er inspiration til, hvad der kan gøres.

Det er også oplagt for os – og faktisk uforståeligt, at regeringen ikke kan forstå det – at hvis man ønsker mennesker ud af den passive rolle, hvis man ønsker, mennesker skal have glæde af det netværk, der findes i samfundet, så kræver

[Jytte Hilden]

det bl.a., at vi tager hånd om, at deres a-kassekontingenter bliver betalt, så kræver det, at vi får afskaffet 9-måneders-reglen, så kræver det, at vi får ungdomssatsen væk og 2-års-reglen for sygedagpenge afskaffet. Rent faktisk falder en række mennesker i dag ud, fordi ankesystemet er så langsommeligt, som det er. Det er altså lidt hykleri, hvis man alene bruger de smukke ord og ikke forstår, at det også gælder om at holde fast i den spinkle tilknytning, som nogle mennesker har til arbejdsmarkedet.

Alligevel er vi meget glade for de smukke ord, og vi håber meget, at socialministeren vil få overbevist hele regeringen om, at der skal sættes ind over for nogle af de ting, som hun trækker frem i sin redegørelse.

Til sidst skal jeg sige, at der i den standende diskussion om kontanthjælpen for os at se er en hårfin balance i det niveau, som kontanthjælpen og arbejdsløshedsdagpengene har i relation til lavtlønnen. Vi er altid parate til diskussioner, men det vil kræve en meget nøje analyse af de nævnte forhold, hvis vi skal begive os ind i det minefelt, som justeringer vil være.

Jeg skal slutte med at sige, at Socialdemokratiet lægger op til en diskussion om anden runde af velfærdssamfundet. Vi vil gerne have, at mennesker får ansvar for deres tilværelse, vi vil have medbestemmelse, vi vil have medejde, vi vil have ændrede produktionsvilkår. Men alt dette kan kun fungere, hvis vi samtidig sikrer, at de mennesker, der skal være aktive på deres arbejdsplads, oplever trykthed i relation til de hjemlige forhold. Og så er vi tilbage, hvor jeg startede, nemlig ved spørgsmålet om børnene og de ældre, det spørgsmål, som er en social udfordring.

Vi mener, at der ikke i de nærmeste år kan være tale om en udvidelse, hverken af det offentlige eller af det private forbrug, men det hindrer ikke – eller rettere: det skærper tværtimod opmærksomheden omkring – en social fordelingspolitik, hvor vi flytter midler fra ét område til et andet. Derfor vil jeg til sidst læse op, hvad vi lægger op til i vores arbejdsprogram:

Det er helt afgørende, at vi fastholder en gennemførelse af forøget demokrati og ansvarlighed, og at det naturligt må indebære både tilbud og krav til ydelsesmodtagere. Der bliver stillet krav til såvel offentligt ansatte som ydelsesmodtagere, krav om et aktivt engagement og

om effektivitet. Med de ord vil jeg slutte denne del.

#### Karen Højte Jensen (KF):

Jeg vil gerne takke socialministeren for en meget god redegørelse. Det er en redegørelse med perspektiv og også med en god portion realisme og konkrete forslag. Ministeren kommer stort set rundt i alle kroge af det sociale system, men vælger at beskæftige sig særligt med enkelte områder, formentlig af hensyn til redegørelsens længde. Og det gælder jo også for ordførerne på grund af taletiden, at vi må udvælge.

Jeg vil godt sige, at der netop i denne regerings tid er gjort en meget stor indsats på ældreområdet, og det har vi debatteret meget. Vi er vældig godt i gang, også i kommunerne. Og med hensyn til det børnepolitiske ved vi, at socialministeren fremsætter en børnepolitisk handlingsplan inden for den nærmeste fremtid.

Vi har i Danmark verdens bedste socialforsorg, men der er en voksende erkendelse af, at velstand i økonomisk henseende ikke er en garanti for det enkelte menneskes sociale velfindende. En velfærdsstat kan først og fremmest kendes på sit sociale sikringssystem. Ingen borger i samfundet skal kunne bringes i en situation, hvor han eller hun uforskyldt kommer i social og økonomisk nød. Det er den målestok, som har været gældende og skal være gældende for dansk sociallovgivning og for hele det omfattende net af offentlig socialhjælp, som findes.

Men der har med rette i stigende grad rejst sig røster imod den bivirkning, behandlersamfundet har, og som i høj grad drejer sig om ringere ansvarsfølelse og ringere selvfølelse. Fremtiden må kendetegnes ved, at der i videst mulig udstrækning appelleres til det enkelte menneskes egen forståelse af egen tarv.

Vi oplever glædeligvis også et voksende ønske hos borgerne om selv at være med til at forme deres tilværelse og give den indhold, et ønske om livskvalitet og personlig udvikling, i virkeligheden fornemme mål, som politikere og medarbejdere inden for det sociale område må være sig bevidste.

I vort samfund mangler vi stort set ikke ressourcer til at hjælpe med, når et menneske er i nød, og vi har en bred vifte af offentlige og private hjælpetilbud. Opgaven er at finde metoder, som virker og hjælper i egentlig forstand.

[Karen Højte Jensen]

Vi har i rapporten »De fattigste i Danmark« fået understreget, at en række danskeres fattigdom rækker langt videre end til det materielle. Mange mennesker mangler sociale kontakter, er ensomme og har hverken sociale eller kulturelle oplevelser, og de mangler selvtilid og selvværdsfølelse. Løsningen af deres problem består ikke i, at de blot får flere penge, men i, at de lærer at administrere både deres økonomi og deres tilværelse på en anden og mere indholdsrig måde, får nye udfordringer og flere udviklingsmuligheder.

Søren Kierkegaard har sagt kloge ord, bl.a. om, at man, når det i sandhed skal lykkes én at føre et menneske hen til et bestemt sted, først og fremmest må passe på at finde ham dér, hvor han er, og begynde dér. Dette er hemmeligheden i al hjælpkunst. I sandhed et menneskesyn, der bør være udgangspunkt for alt socialt arbejde!

Selv om problematikken omkring det at hjælpe et menneske eller en familie ofte er uhyre kompliceret, må der anlægges et helhedssyn, hvor de ydre muligheder, egne evner, lyst og vilje kommer ind i billedet. Grundlæggende tror vi på, at ethvert menneske kan noget, og så er det opgaven at få dette noget til at spire og gro; den pågældendes styrkeområder må understøttes. Dette kan kræve større bredde og forskellighed i tilbudene. Det enkelte menneskes værdighed, selvværd og medansvarlighed må være den bærende tanke. Vi må styrke den aktive, igangsættende indsats ud fra hjælp-til-selvhjælp-filosofien frem for at fastholde den passive hjælp.

For mange mennesker er det et stort og tyngende problem gennem længere tid ikke at have tilknytning til en arbejdsplads. At der er brug for én, og at man kan tjene til livets ophold, er af stor betydning. Disse mennesker oplever ikke arbejdsfællesskab og arbejdsforpligtelser. Jeg ved, at der pågår et samarbejde på tværs af flere ministerier; arbejdsministeren og undervisningsministeren arbejder sammen med socialministeren for at finde konstruktive løsninger på dette problem, og i sin redegørelse kommer socialministeren med en lang række forslag, der kan hjælpe kontanthjælpsmodtagere i gang.

Men gode ideer og ændringer af regelsæt fra centralt hold gør det ikke alene. Her fordres først og fremmest kreativitet, engagement og

medmenneskeligt ansvar i lokalområdet, men også en god portion tolerance og solidaritet, vel ikke mindst hos arbejdstagere og arbejdsgivere. Desuden må der naturligvis sættes på uddannelse i bredeste forstand.

Jeg kan tilslutte mig socialministerens overvejelser om en økonomisk gulerod – forstået på den måde, at en kontanthjælpsmodtager i en afgrænset periode kan tjene lidt ved siden af hjælpen, uden at der modregnes krone for krone. Der er ingen tvivl om, at foden inde på en arbejdsplads kan betyde en længere tilknytning – og i sidste ende, at den pågældende kan blive selvhjulpne, hvilket jo er målet. Men lad mig understrege, at forudsætningen for en sådan ordening er en samtidig opstramning af kontanthjælpsreglerne; det er åbenlyst urimeligt, at det for nogle borgere bedre kan betale sig at gå på kontanthjælp end at tage et arbejde.

Hvad angår førtidspension, er vi i den konservative gruppe først og fremmest optaget af, at et stort antal unge får tilkendt førtidspension. Det er ikke udtryk for medmenneskeligt ansvar, når så mange unge overlades til passiv ydelse med deraf følgende passiv tilværelse, og vi må tage aktivt fat på problemet. Førtidspension anser vi for at være en sidste udvej for nødstedte i systemet.

Bistandsloven og socialforvaltningerne fungerer ganske godt til administration af den offentlige støtte til personer, der er kommet i en kortere trangssituation. Men systemet fungerer ikke så godt som en mere forebyggende, behandlende og revaliderende instans, der hjælper de dårligt stillede til bedre at klare deres liv på egen hånd.

Socialpolitik over for de svageste befolkningsgrupper må involvere en langt større del af samfundet, og vi kan ikke betale os fra problemerne over skattebilletten. Det er væsentligt at få inddraget ressourcerne i de lokale samfund. Det kan være boligforeninger og forskellige private organisationer, det kan være idrætsklubber og andre fritidsorganisationer. Nogle har sagt, at den bedste socialpolitik er en god kulturpolitik. Kultur i bredeste forstand er med til at give mennesker indhold i tilværelsen. Det er også det lokale erhvervsliv, fagforeningerne og arbejdsgiverne, de sociale udvalg må ud til.

Det er ikke i socialforvaltningerne, at det sociale arbejde skal foregå, men ude i samfundet;

[Karen Højte Jensen]

det er familie, venner, foreninger m.v., der giver mennesker ballast. Medarbejdere i socialforvaltningerne har en opgave i at medvirke til at udbygge det sociale netværk. Vi ved, at borgere, der har problemer, opnår en bedre løsning, når deres sociale netværk er godt.

Der er ingen tvivl om, at det kommunale system kan udnyttes på en bedre måde. Der må arbejdes på tværs af sektorerne, ligesom vore forskellige institutioner må åbne sig mere, og personalet kan i langt højere grad medvirke i et bredt anlagt socialt arbejde. En række kommuner er i gang, flere må med.

Det sociale system må yde hjælp, rådgivning og vejledning til organisationer, brugergrupper og andre, som ønsker at medvirke i det sociale arbejde. Resultatet kan blive bedre og mere spændende løsninger, ofte også mindre ressourcekrævende.

Vi vil få et mere varierende udbud af foranstaltninger med større brugerindflydelse på både kvantitet og kvalitet, hvor løsninger bedre og hurtigere kan tilpasses de varierende behov.

Vi oplever i disse år, hvorledes netop begreberne selvaktivitet og selvansvar som en anden dynamo igangsætter en positiv udvikling på hele ældreområdet. Begreberne selvaktivitet og selvansvar er lige så gode inden for andre sociale områder. Sideløbende med den offentlige indsats må der bakkes op bag den private sociale indsats, som bl.a. giver rådgivning og støtte til alkoholikere, hjemløse og handicappede, mødre med småbørn og mange andre. Der ydes et værdifuldt supplement til det offentlige system, som vi gerne vil udtrykke anerkendelse af.

For at sikre færre sociale problemer må vi satse på fællesskab og forpligtelse, og vi må påtage os mere omsorg for hinanden og større medmenneskeligt ansvar.

#### Carsten Andersen (SF):

»Tryghed og velfærd påhviler den enkelte, men det offentlige har selvfølgelig et opbakningssystem.« Ja, det står i det næstsidste afsnit i socialministerens redegørelse (Folketingstidende 1987-88 sp. 5009) og er vel egentlig en af de vigtigste klare tilkendegivelser, der er i den redegørelse.

Jeg skal med det samme sige, at vi også finder, at der er en række gode ting i redegørelsen. Der er en række ting, som er skrevet af SF. Vi

ved ikke rigtig, om vi skal være taknemlige eller vi skal være stærkt kritiske over for, at de er blevet taget med i ministerens redegørelse. Jeg skal senere gøre rede for, på hvilken måde vi agter at bidrage til, at vi kan komme til at debattere de enkelte pinde i socialministerens redegørelse. Denne overskrift, som så er blevet skrevet med småt allerbagest: »Tryghed og velfærd påhviler den enkelte, men det offentlige har selvfølgelig et opbakningssystem« – vi har åbenlyst mistænkt regeringen for at have sådanne tanker. Vi er gang på gang blevet underholdt med, at regeringen ikke ønskede at destruere den velfærdsmodel, vi fik ved socialreformen i 1976, men at den skulle gøres menneskelig, tage højde for livskvalitet, eller som der står i redegørelsen:

»Det primære må være, at mennesker styrkes og udvikles ved egne valg og initiativer af uddannelsesmæssig, kulturel og arbejdsmæssig art, som kan opbygge tiltroen til egne ressourcer.« (Folketingstidende 1987-88 sp. 4997).

Jeg er ikke i tvivl om, at det er et citat fra SF's socialpolitiske debatpjece. Det, det kommer an på, er, hvilken ramme man sætter denne programmerklæring ind i. Hvis den overordnede socialpolitiske ramme tager udgangspunkt i tryghed, trivsel, forebyggelse og revalidering, er det helt fint, og så vil vi arbejde meget hårdt for, at vi kan få sådanne garantier for den enkeltes valgmuligheder ind. Men er rammen, som det er udtrykt: »Tryghed og velfærd påhviler den enkelte«, får dette positive lige pludselig nogle helt negative betydninger.

Der er andre nyheder. De forskellige refusionssatser for sociale ydelser bør gøres ensartede. Det lyder meget spændende. Vil ministeren ikke fortælle noget mere om disse tanker og konkretisere dem? SF kunne for eksempel tænke sig at gøre forskellige aktiviteter for truede grupper refusionsberettigede. Vi finder det absurd, at der er en lang række af de tiltag, som fungerer rundt omkring, der skal konteres på hver enkelt bistandsklients konto. Det giver kun arbejde til revisorer og jurister og andre. Hvis man kunne få projekterne ind som aktiviteter under bistandsloven, vil vi være med, og vi vil fremkomme med forslag herom senere. Tænker ministeren sig at gøre råd og vejledning refusionsberettiget og derved styrke det forebyggende arbejde? Det er noget, som vi synes det er værd at dykke meget langt ned i.

[Carsten Andersen]

En tredje ting, som jeg vil beskæftige mig med, er, at det traditionelle arbejdsbegreb skal udvides, så vi i en bredere sammenhæng kan afgøre, hvornår et menneske kan siges at have arbejde. Det er jo en interessant ny ting. Vi ved fra Arbejdsdirektoratet, at arbejdsbegrebet, når man ser det i a-kassesammenhæng, kan have de mest finurlige sammenhænge. Ministeren har jo været i EF og fået vejledning i sociale støtteopgaver, og det er nok herfra, at arbejdsbegrebets udvidelse kommer. Vi kan læse i EF's papirer, hvordan man tænker sig at det skal foregå: Bistandsklienten henvender sig til den kommunale anvisning for sociale støtteopgaver og bliver sendt ud for at hjælpe til med f.eks. havearbejde, rengøring og omsorgsarbejde. Hvor begynder vi, og hvor ender vi? Hvis ministerens mange ord om uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet skal have et indhold, hvorfor satser ministeren så ikke på uddannelsstilbud til kontanthjælpsmodtagere? Med de arbejdsopgaver, som ligger her, kunne man f.eks. tænke sig en hjemmehjælperuddannelse og måske også, at refusionsordningen blev sådan, at kommunen gav 33 pct. på hjemmehjælp. Det ville give selvværd både for den, der skulle ud at arbejde med det, og for den, som modtager hjælpen. Ladegårdslemmernes indtogsmarch vil jeg tillade mig at kalde ministerens EF-forslag om støttee arbejde. Vi vil håbe, at det ikke bliver en realitet i dansk socialpolitik.

Ministerens interesse for arbejdsmarkedet er prisværdig, og hun kan regne med SF's støtte til en række af de projekter, fordi de under alle omstændigheder vil være forbedrende for de udstødningstruede og for de udstødte. Vi lægger særlig vægt på initiativerne om, at revalidering skal give ret til a-kassememberskab efter endt uddannelse. Den særlige indsats, arbejdsformidlingen skal udøve for at skaffe job og jobtilbud, ligger helt i tråd med SF's ønsker. For øvrigt mangler vi ikke beskæftigelsesprojekter, jobskabelse osv.; det står jo mellem linjerne i ministerens redegørelse.

Vi vil komme med en række forslag, som konkretiserer, som jeg tidligere var inde på det, en række af ministerens strøtanker. Vi vil komme med et forslag om økonomiske forbedringer inden for bistandsområdet, og så vil jeg da håbe, at Socialdemokratiet vil være med til at skabe mulighed for denne omfordeling: forhøjelse af grundydelse og afskaffelse af fattighjælpsatserne.

Vi vil også komme med forslag om, at der i bistandsloven skabes mulighed for en særlig, supplerende hjælp med socialpolitisk sigte, den mulighed, vi i den gamle børneforsorgslov havde, for at forhindre en social deroute. Vi vil komme med forslag om ret til optagelse i a-kasse efter afsluttet revalidering. Vi vil komme med forslag om, at efter seks måneders ledighed skal bistandsklienten individuelt tilbydes arbejde eller uddannelse. Vi vil komme med forslag om, at bistandsloven skal have indført særlige regler om gældssanering, og om, at der ved udmåling af kontanthjælp kan ses bort fra op til halvdelen af en arbejdsindtægt i samme størrelse som højeste dagpengesats. Og vi vil komme med forslag om en ubureaukratisk, op-søgende ungdomsrådgivning. Vi vil fremsætte konkrete forslag, så vi kan komme til at diskutere mange af de gode ting, der er i ministerens redegørelse.

Det, der bekymrer os vedrørende arbejdsmarkedsdebatten, er, at socialministeren ikke finder anledning til ud fra et socialpolitisk synspunkt at beskæftige sig med, at lavtlønsområdet er ved at komme på niveau med bistandshjælpsmodtagerne. Det er ikke omvendt, som det af mange er sagt. Lavtlønsområdet er faktisk ved at blive et socialpolitisk spørgsmål, og det burde overvejes, hvad den øvrige fagbevægelse har tænkt sig at gøre ved det. Men vi kan også lige så godt sige klart, at højt lønsområdet må vise solidaritet med lavtlønsområdet, så vi får rettet op på den skæveling, der er i gang.

Ministeren siger det på en anden måde. Hun siger, at man ikke får større livskvalitet, fordi man får mere i løn eller ydelse. Det var dog en debat, man kunne føre videre ud. Der er behov for, at socialpolitikere beskæftiger sig med arbejdsmarkedet, især når der skal gøres en ekstra indsats for at få de udstødte tilbage til det igen. Tempo og arbejdsmiljø udstøder alle de krumme, som ikke kan klare akkorden. Det sker både i det offentlige og i de private virksomheder. Her er der i særdeleshed behov for, at det offentlige går foran. Vi socialpolitikere må angribe arbejdsmarkedet for den kortsigtede og menneskeudstødende erhvervs politik, der føres inden for alle områder.

Flygtningeproblematikken bliver nævnt. Det ville være godt, om ministeren lagde ud med nogle visioner og løsningsmodeller, så

[Carsten Andersen]

danskerne begyndte at ændre holdning over for flygtninge og indvandrere. Kommunernes overtagelse af integrationsarbejdet er vi meget betænkelige ved. Er det ikke også et tilskuds-spørgsmål, som kan forrykke flygtningenes muligheder?

Børnenes vilkår er nævnt. Vi får senere i dag en debat herom, så det skal jeg ikke komme ind på nu, men jeg savner i allerhøjeste grad, at ministeren beskæftiger sig mere med de unge. Antallet af anbringelser uden for eget hjem vokser, og her er det særlig ungdomsgruppen, der gør sig gældende. Raten af selvmord blandt de unge stiger, amfetaminmisbruget er i stigning, og kriminaliteten blandt de unge synes også at vokse. Vi har her i de seneste par dage haft nogle helt konkrete eksempler på, at kommunerne ikke magter at give relevante anbringelsestilbud, hvad der forlænger anbringelsestiden. Meget af dette er storbyproblemer, men derfor er det ikke mindre væsentligt. Har ministeren en ungdomsredegørelse i ærmet, eller er der andre initiativer? SF vil gerne fremsætte et forslag, og vi fremsætter vores forslag om børne- og ungdomsrådgivning. Det bliver mere og mere tydeligt, at der er behov for tilbud og iværksættelse af alternative aktiviteter, som kan samle børn og unge op, for der er så hårde nedskæringer af det forebyggende arbejde, at der simpelt hen ikke er plads til dem i de eksisterende klubber.

Det vil også være på sin plads at omtale, hvordan det går med SSP-samarbejdet set fra et socialpolitisk synspunkt. Det er, som om SSP-samarbejdet er gledet over i det justitsministerielle og underlagt politiets vilkår. Vi har faktisk brug for at få diskuteret det også i socialpolitisk sammenhæng.

Ældrepolitiken er ved at udvikle sig til, hvad man kan kalde fængsel i eget hjem. Vi har brug for at få diskuteret det, og det forbigås, at tilbudene om hjemmehjælpere indskrænkes, medens der bliver flere og flere, der har brug for dem.

**Henrik Toft (V):**

Først vil jeg gerne takke socialministeren for redegørelsen og for den anledning, den giver til at drøfte den fremtidige socialpolitik.

Venstre er tilfreds med, at vi har et godt socialt sikkerhedsnet. Venstre vil arbejde for, at vi også fremover skal opretholde et godt socialt

sikkerhedsnet. Det gøres ikke ved uantastet at trave videre i de hidtidige spor uden at justere kursen. Det gøres ikke ved bevidstløst at forhøje ydelserne på de forskellige områder. Det gøres såmænd heller ikke ved at erklære, at bistandsloven er tæt på konfirmationsalderen og derfor bør have en afløser.

Bistandsloven samlede i sin tid adskillige love i én. Det skete i en tid med kun få arbejdslove og med helt andre vilkår end dem, vi kender i dag. Men sigtet med bistandsloven, nemlig så vidt muligt at undgå sociale problemer, før de opstår, er stadig godt nok. Det vil være helt fint stadig væk at have det som målsætning.

Men som sagt er det altså et andet virkelighedsbillede for os at agere ud fra end det, der var, da bistandsloven blev vedtaget. Der levnes os mindre plads til de store armbevægelser og de flotte ord. Derfor er kravet til os: Der skal justeres. Men hvor? For selv om det sociale område beslægtet er en tredjedel af det offentlige forbrug, er langt de største beløb bundet på en sådan måde, at de er forfærdelig svære at rokere rundt med. Selv om der gennem de seneste år er gjort meget for at lave forsøg og omstilling, har det ikke givet særlig mange besparelser, der levner plads til nye sociale tiltag.

Langt de fleste penge bruges til pensioner, og ingen af os er uenige i, at vi skylder vore ældre en rimelig levestandard. Ja, det forholder sig endda sådan, at det parti, som sædvanligvis vil spare mest, netop på dette område er det mest spendable.

Mon ikke vi fra en ende af også er enige om, at skatten ikke kan trække mere? Vi er nået det punkt, hvor skatteforhøjelser er en begrænsende faktor for den produktion, der skal finansiere udgifterne, også til sociale ydelser. Der er heller ikke noget at hente i misundelsespolitik. Der må og skal være tilskyndelse til og belønning for at gøre en indsats.

Heldigvis er der mange ting, der er lykkedes i de sidste 5 år. Der er skabt mange nye arbejdspladser, og især er ungdomsarbejdsløsheden faldet meget. I dag får næsten alle unge, som er færdiguddannede, et job; det er også fantastisk vigtigt, at det sker. Hvis ikke der havde været tale om en kombination af øget uddannelse og lokal indsats, havde det ikke været muligt. Derfor er det sidste i redegørelsen, om, at det er kommunerne, der har ideerne og viljen til at få omlægnings til at fungere både godt og billigt, også værd at bygge på.

[Henrik Tofft]

Sammen med det skal også nævnes redegørelsens vifte af udsagn om en forstærket indsats for at få kontanthjælpsmodtagere ind i en normal arbejdssituation igen. Det samme gælder revalideringsindsatsen. For hver én, der etableres i en så normal arbejdssituation som muligt, øges vore chancer for at hjælpe nogle andre.

De unge, der meldte sig som arbejdssøgende, da arbejdsløsheden steg allermost, omkring 1980, har særlig krav på bevågenhed. Nogle af dem er helt sikkert med i gruppen af førtidspensionister. Kan det ved en målrettet indsats med uddannelse, optræning og støtte lykkes at få dem givet arbejde og livsindhold gennem en så normal arbejdsplacering som muligt, vinder vi meget. Derfor skal det have høj prioritet.

Jeg tror, vi har meget at lære endnu med hensyn til at få brugere af det sociale system aktive, men en gulerod virker bedst. Den skal serveres til både brugere og formidlere. Der skal være en belønning, især for at tage de første skridt væk fra bistandskontoret hen mod job-søgning.

Arbejdsmarkedsudvalget havde lejlighed til at se på noget sådant under et besøg i London i december. Selv om det kommer fra Thatchers England, kunne det måske også fungere herhjemme. Det er i hvert fald en realitet, at der derovre har været tale om et meget stort fald i ledigheden på det seneste.

Det er ikke i dag, vi skal snakke børnepolitik; det kommer ved en senere lejlighed. Men Venstre skal have sagt, at børnene først og fremmest er forældrenes ansvar. Vi erkender også, at langt flere har brug for en pasningsmulighed. Nogle steder løser man det bedre end andre, f.eks. har Lemvig Kommune i min valgkreds den målsætning, at den ikke accepterer ventelister, og det opfylder den så. Det kunne man jo passende tage ved lære af andre steder.

Men giv i den kommende tids diskussion om institutionstilbud eller en form for hjemmepasning kommunerne lov til at forsøge sig på forskellige måder! Skulle nogen kommune ønske at yde et mindre beløb til hjemmepasning, vil Venstre ikke protestere voldsomt. Men lad mig understrege endnu en gang: Det er de optimalt bedste forhold for børnene, det drejer sig om.

Jeg begyndte med at sige, at Venstre har den opfattelse, at vi har et godt socialt sikkerhedsnet. Venstre håber, at vi kan frigøre nogle ressourcer, sådan at vi også kan løse de nye sociale opgaver, der vil trænge sig på fremover.

**Aase Olesen (RV):**

Man kan diskutere, hvad en socialpolitisk redegørelse skal indeholde. Jeg tror, at mange af os herinde godt kunne tænke sig en gang imellem at få gjort status over, hvordan rigets tilstand egentlig er, og over, hvilke helt konkrete handlingsplaner regeringen har. Vi må nok konstatere, at det har vi ikke fået denne gang. Lidt uvenligt kunne man måske sige, at der nærmest er tale om en ministeriel peptalk, og det kan så også være udmærket.

Vi er mange, der ved mange forskellige lejligheder med stor fornøjelse har hørt på socialministeren og hendes udmærkede synspunkter. Der er i hvert fald ingen tvivl om, at socialministeren er i stand til at bruge de rette ord og vendinger og har forstået, hvad det er, det handler om.

Hovedlinjen er, som ministeren også har gjort opmærksom på det i dag i en artikel, at man skal gå nye veje, og det kan vi selvfølgelig alle sammen kun tilslutte os. Men jeg vil godt tage redegørelsen som udgangspunkt og give nogle meldinger over nogle af dens punkter. Det er jo den, vi har liggende foran os, og derfor kan det ikke hjælpe at tale om, hvordan vi synes at den burde have set ud.

Jeg vil godt begynde med den omtale, som ministeren har i sp. 4995 af udgifterne til det samlede sociale område. Ministeren siger, at det ikke kan fortsætte, at ca. en tredjedel af de samlede offentlige udgifter går til det sociale område.

Så vil jeg gerne spørge: Hvad vil ministeren gøre ved det? Nu er statsministeren desværre gået, men når det ikke kan fortsætte og ministeren endda siger, at vi simpelt hen ikke har råd til det, så må det betyde, at man er i gang med at lave store besparelser på området. Eller hvad?

Jeg gør opmærksom på, at det af budgetredegørelsen fremgår, at for 1987 er de 107 mia. kr. fordelt således, at de 19,6 mia. kr. går til børn og unge, de 15,5 mia. kr. går til ydelser ved indkomstbortfald, og de 68,1 mia. kr. går til ældre og handicappede, det vil altså sige pensioner. De øvrige udgifter udgør kun 3,9 mia. kr. Hvad er det for nogle poster, hvad er det for nogle ting, som ikke kan fortsætte, og som vi ikke har råd til? Jeg er ked af at måtte spørge, men når ministeren selv skriver det, vil det være rimeligt at få en forklaring på det.



[Aase Olesen]

Jeg skal ikke undlade at gøre opmærksom på, at redegørelsen derefter indeholder en række selvmodsigelser, og en af dem vedrører netop det overordnede økonomiske.

I sp. 5002 står der, at det er regeringens udgangspunkt, at det generelle ydelsesniveau i dag har en sådan højde, at der allerede heri kan ligge en barriere for at forsøge sig på arbejdsmarkedet. Vi må derfor finde den rette balance mellem niveauet for arbejdsløshedsdagpenge og kontanthjælp og for, hvad der kan opnås på lavtlønsområdet.

Det er rigtigt, og det kan mange måske skrive under på, men hvad hjælper det så, når der på de sidste sider står, at vi i øvrigt kommer med et forslag, der generelt hæver niveauet med 2 mia. kr.?

Hvor er sammenhængen? Hvad mener man egentlig? Det kan godt være, at ministeren har skrevet dette før jul og før finanslovsforslaget, men så kunne man dog have gjort sig den ulempe at få tingene til at hænge sammen. Det har man ikke gjort.

Det næste, jeg vil sige noget om, er det, der er nævnt i sp. 4996, hvor der står, at det vigtigste i den såkaldte fattigdomsrapport, altså Socialforskningsinstituttets rapport om de fattigste i Danmark, er analysen af, hvad det vil sige at være fattig i dagens samfund.

Det er jeg enig i. Men jeg vil dog ikke undlade at gøre opmærksom på, at sådan som jeg læser rapporten, påpeger den fem helt væsentlige punkter, som vi kunne have taget stilling til. Til en vis grad er de nævnt i redegørelsen, men heller ikke særlig konkret.

For det første siger rapporten, at der er behov for alternative beskæftigelsesmuligheder for mindre produktive personer, og at en indledende periode med særlig beskyttende arbejdsbetingelser er nødvendig.

For det andet siger rapporten, at langtidslidende bistanndsklienter skal have jobtilbud i lighed med dagpengemodtagere. Det har ministeren taget med.

For det tredje: De boglige krav til de ældre langtidslidende med syv års skoleuddannelse bag sig må opgives. De midaldrende ufaglærte skal have mulighed for en uddannelse med praktisk indhold.

For det fjerde: Når det lykkes at få en langtidslidende i gang igen, må samfundet opgive tidligere økonomiske krav, herunder gammel

skattegæld og børnebidragsgæld, så den pågældende oplever, at det hele nytter noget.

Endelig for det femte: Et stort, samlende punkt om, at det handler om på lang sigt at forbedre børnefamiliernes vilkår og økonomi, bekæmpe vold, undgå skilsmisser og tvangsfjernelser og forbedre alkohol- og narkotikapolitikken. Meget hurtigt opremset er det det, jeg oplever at fattigdomsrapporten har foreslået os at gå i krig med. Her ser jeg kun meget lidt konkrete tanker om, hvad regeringen vil gøre.

Det næste, socialministeren nævner, er problemerne med at gå nye veje og at gå på tværs af sektorerne. Det får vi en debat om senere i dag. Jeg skal derfor ikke nu gøre mere ved det, men blot påpege, at ministeren i sp. 4997 nævner, at det drejer sig om at lokalisere dem, der har det svært. Det kunne have været ønskværdigt, om man havde givet et bud på, hvem regeringen opfatter som de egentlig svage. Jeg skal vende tilbage til, hvad disse grupper efter vores opfattelse omfatter.

Ministerens siger med henvisning til de nye kontanthjælpsregler, at det er vigtigt, at der bliver frigjort ressourcer i kommunerne, så der kan sættes mere ind på en aktiverende indsats. Nu ved jeg ikke nøjagtigt, hvad man tænker på med den aktiverende indsats. Jeg vil dog bemærke, at det egentlig er ret fantastisk, at man laver en socialpolitisk redegørelse uden at komme ind på det, som er bistanndlovens første og væsentligste punkt, nemlig kravet om, at man først og fremmest skal give vejledning og rådgivning. Det synes jeg nok er et savn her, for hvordan skal vi udbygge vejledning og rådgivning?

Ministerens siger i sin redegørelse sp. 5004, at med henblik på at styrke indsatsen på disse mange forskellige områder bør de forskellige refusionssatser for sociale ydelser, der i et vist omfang er alternative, gøres ensartede. Ja, det kan godt være, at det er den vej, vi skal, men der skal ikke være nogen tvivl om, hvad Det Radikale Venstre melder om det. Vi mener faktisk, at vi skal vende refusionerne på hovedet – forstået på den måde, at der skal være en højere refusionsprocent på vejledning og rådgivning og en lavere på behandling og lappeskrædderi. Derfor kan det da selvfølgelig være en vej at gå at gøre dem ensartede, men jeg tror altså, målet må være, at vi simpelt hen vender refusionerne helt på hovedet.

[Aase Olesen]

Så har man i sp. 4999 nævnt ministerens handlingsplan. Da jeg sad hjemme og læste den, skrev jeg i margenen: »Ligner en SF-dagsorden.« Det synes jeg ville have været lidt ufint at sige, men da nu SF's ordfører selv har påpeget, at den er skrevet af efter SF's program, kan det vel ikke være helt forkert, at jeg også siger det. Jeg vil så også føje til, at den i uhyggelig grad ligner en SF-dagsorden ved, at den ikke har prioritering og ingen penge har på sig. Det er derfor, vi som regel ikke kan tage disse kære SF-dagsordener.

Jeg vil gerne melde, at til de punkter, som ministeren har med, har hun tilslutning fra Det Radikale Venstre på en lang række områder. Vi kunne godt have ønsket os, hvis man skulle give en ordentlig melding i dag, at få forklaret, hvad man tænker sig med kommunal anvisning af sociale støtteopgaver til kontanthjælpsmodtagere.

Der er mange andre gode ting, men min tid er ved at udløbe, så jeg vil blot sige, at jeg synes, vi mangler at få konkretiseret lidt om de svage grupper. Socialpolitik er mange ting, den er forebyggende, og det er generelt for en masse brede grupper, men det bør dog nævnes, hvem der er de egentlig svage i samfundet i dag. Det er efter min mening narkomanerne, de ældre narkomaner, som vi behandler med metadon uden at gøre en socialpolitisk indsats. Det er alkoholikerne, som vi heller ikke får givet en ordentlig socialpolitisk opfølgning under deres behandling. Det er særforsorgens patienter eller beboere, hvor vi nu ved, at en indsats kan give resultat. Hvor står der noget om det? Det er de familier, som får handicappede børn; de har det fortsat utrolig drøjt. Og så er det almindelige lavtlønsgrupper – ofte fra de selvstændiges rækker – som i praksis falder uden for det sociale sikkerhedsnet. Jeg vil gerne opfordre ministeren til at huske, at vi gentagne gange har påpeget det – også i forbindelse med skattelovgivningen. Endelig har vi en sort plet i Danmark, der hedder det ældre ægtepar, der skal leve af en pension. Det kan vi ikke være bekendt.

Jeg vil gerne slutte med at sige, at socialpolitik først og sidst handler om at mindske smerten for de svageste i samfundet. Det kan vi desværre ikke helt se er det, det drejer sig om i denne redegørelse.

(Kort bemærkning).

**Carsten Andersen (SF):**

Til fru Aase Olesen. Jeg vil da meget gerne stå ved, at der er en række punkter i ministerens redegørelse, som SF tidligere har fremlagt og peget på. Det var nu ikke en konfirmation af alle punkterne; jeg pegede på en række af dem.

Så vil jeg sige – for nu bliver økonomien taget op igen – at vi er blevet drevet rundt i manegen mange gange for det. Vi har faktisk også hver eneste gang lagt et økonomisk program frem, som viser, at der er hold i de forslag og tiltag i socialpolitikken, som vi kommer med. Det ville være noget langt og også noget trættende, hvis vi, hver eneste gang vi kommer med forslag eller går ind i en debat, også skal redegøre for vores økonomiske program. Vi skulle i så fald have en lex SF-dagsorden, så vi hver gang fik mulighed for at tage hele det økonomiske program med.

(Kort bemærkning).

**Aase Olesen (RV):**

Nu synes jeg ikke, at SF's ordfører skal tage det så tungt. Vi er da vant til, at SF gerne vil have vedtaget en masse gode ting og så kommer med forslag til at finansiere det, forslag, som overhovedet ikke har skygge af chance for at gå igennem her i Folketinget. Det er vi vant til. Det var slet ikke det, der var min pointe. Jeg ville slet ikke have nævnt det, hvis ikke SF selv havde påpeget en vis lighed. Problemet er min sandten, at det nu også er regeringens måde at komme med forslag på. Det er det alvorlige!

**Yvonne Herløv Andersen (CD):**

Ordspillet før om førstefødselsretten viser jo meget godt, at der er ikke én socialpolitik. Det er ikke sådan, at hvert parti, der jo har sin egen socialpolitik, tror, at den kan få det gennemført, for socialpolitik bliver ikke skabt herinde. Der bliver givet muligheder herfra, men socialpolitikken bliver skabt ude i amterne og kommunerne, som jo er entreprenører for bygheren, staten, i denne forbindelse, så hvis æren skal være for de ti punkter, ved jeg ikke.

Jeg vil gerne takke ministeren for redegørelsen, der giver et meget godt udtryk for den brogede verden, som socialpolitik er. Hvis man kunne bøje ordet »politik« på dansk, ville det hedde: Der er ikke én socialpolitik, men mange socialpolitikker, og det er sikkert dårligt dansk.

[Yvonne Hørløv Andersen]

Socialpolitik er imidlertid blevet andet og mere end forsørgelse. For ikke ret mange år tilbage koncentrerede vi os om, hvorvidt folk havde tøj på kroppen, mad i skabet – det var ikke noget køleskab – og tag over hovedet. Nu er det blevet så mange andre ting. Vi differentierer også det at være fattig, hvad der i sig selv gør det utrolig vanskeligt at behandle begrebet. Hvad er »relativt fattig«?

Vi befinder os jo i allerhøjeste grad i forandringens tiår, og det giver redegørelsen da også udtryk for, idet den ikke klipper ud i pap, hvordan vi nu skal bære os ad, men giver en meget lang snor for det arbejde, amter og kommuner udfører for staten.

I dette forandringens tiår er efterkrigstidens opfattelse af det ydmygende i at modtage hjælp fra det offentlige også blevet afløst af tresser-generationens ligestilling af indtægter. Det falder nogle for brystet, fordi det giver os nogle moralske tømmermænd, når vi skal igangsætte nye initiativer. Det er jo sådan, at hvis man ser på de socialpolitiske ordføreres gennemsnitsalder, har de den alder, hvor det ikke er særlig rart at gå op og bede om noget hos det offentlige, mens jeg tror, at den nye generation kigger på en indtægt som en indtægt, og det må vi lægge os på sinde, når vi igangsætter nye initiativer.

Men dette ændrede synspunkt og de enkelt-eksempler, der har været fremme i pressen vedrørende størrelsen af kontanthjælpen, synes jeg ikke må føre til, at ressourcer, der nu bruges til rådgivning, fremover bliver brugt til kontrol; det er noget utrolig dårligt at bruge penge på. Der kommer ganske vist nogle mennesker i arbejde, men det var jo ikke dem, der skal kontrollere, vi ville have i arbejde; de skal nok klare sig; det var de andre, vi ville have i gang.

Da denne redegørelse er meget omfattende i sit syn på hele det spekter, der hedder socialpolitikken, vil jeg trække nogle af de ting ud af den, der har været debatteret mest i den senere tid.

Vi fik en debat om unge førtidspensionister på baggrund af, hvordan man har det i Nørrebro Vænge – før De Gamles By – hvor man har puttet folk af forskellig alder og med forskellig baggrund sammen, fordi fællesnævneren hed pensionister. Det gik altså ikke, og det kunne man have sagt sig selv fra starten. Men jeg skal hilse fra Svend Jensen og sige, at årsagen til, at vi fik så mange unge førtidspensionister på det

tidspunkt – og vi vidste det godt, da vi lavede pensionsreformen – var, at vi ikke kunne få dem med på anden måde, og så blev de til førtidspensionister. Derfor var der et større kontingent dér.

I øvrigt vil jeg nok sige, at fremover vil unge førtidspensionister vel være det, man kan kalde menneskemateriale, der blev tilovers dér, hvor systemet ikke slog til; og det er for dårligt, medmindre der ligger et direkte handicap til grund. Derfor er det også en god idé at tage førtidspensionssagen op – og helst hvert år.

Det, det drejer sig om, er altså forebyggelse, og med forebyggelse kommer man direkte ind på spørgsmålet om kontanthjælp. Det ligger også sådan lidt under cellofanen i redegørelsen, at det var en god idé, hvis kontanthjælpsmodtageren i det første stykke tid – lad os sige det første halve år – hvor han eller hun har tilknytning til arbejdsmarkedet, ikke skal modregne indtægten eller i hvert fald ikke hele indtægten.

Almindeligvis er det sådan, at når man får tilbudt et job som vikar et sted, får man en løs tilknytning, og det er vældig godt, men når man så kigger på indtægten, altså den sociale ydelse, ser man, at personfradraget er væk. Men det koster at køre på arbejde, man skal også have noget mad, og tøjet bliver mere snavset, end det plejer at blive. Det viser sig altså, at dette bliver et minus på kontoen; derfor er der mange, der står af, og det er en skam. Kan vi bare holde den perifere tilknytning, går det fint.

Så ville det også være en god ting, hvis man ved kursus- eller beskæftigelsestilbud optjente dagpengere fra første dag man mødte op, for så hopper man over i en anden kasse, når man er færdig. Der er lidt mere status i at være dagpengemodtager, og man står heller ikke i det støvede kartotek oppe på bistandskontoret, men er med nede på formidlingen, hvor klokken ringer, hvis der er job. Et af problemerne ved at gå ledig er jo, at man ikke er nødvendig; man er ikke nødvendig for noget som helst, der er ikke nogen forskel på weekender og hverdage, og ferie er der heller ikke noget af; har man et feriekort, er trafikken en helt anden end at gå op og få det modregnet; det har de fleste kontanthjælpsmodtagere fundet ud af. Men efter en periode på cirka et år går selvtiltiden fløjten for de fleste, og så bliver det svært at gå i gang med selv simple opgaver. Det kræver, at man er

[Yvonne Herløv Andersen]

ude mellem andre mennesker, og så bliver man usikker på sig selv og bliver i tvivl om, hvorvidt man overhovedet duer til noget. Så får man psykiske problemer, og så bliver man et tilfælde. Så ringer klokken på bistandskontoret, og så sker der noget, men det er faktisk for sent, og det er alt for dyrt, også rent menneskeligt.

Det er derfor væsentligt at få kontanthjælpsmodtageren sat i forbindelse med arbejdsmarkedsforanstaltningerne på den ene eller anden måde; eventuelt kan man smutte om ad en dag-højskole eller et EIFU-kursus. Det er vældig godt, fordi man dér er sammen med mennesker, der har samme problem som én selv.

Kassesystemerne i stat, amt og kommune er ikke noget, borgerne i almindelighed koncentrerer sig om; de ser bare på, hvad de får tilovers, når de har betalt deres skat. Men de betyder noget for, hvilke ting der bliver sat i gang, og det er derfor fint, at man prøver at kigge på det. Man kunne f.eks. ændre det sådan, at det altid koster bopælskommunen 50 pct., ligegyldigt hvilken foranstaltning der iværksættes over for borgeren. Så var det ikke så attraktivt at flytte dem over på en ordning, hvor det er staten, der betaler den største del af gildet.

Der er i disse år et væld af forsøg i gang i amter og kommuner, og som jeg sagde i starten, er det dér, socialpolitikken bliver lavet. Vi kalder det ikke mere for besparelser, nu hedder det omstilling, og det har man taget imod med vældig stor entusiasme. Der er virkelig gang i den ude i amter og kommuner. Fru Jytte Hilden nævnte Vestsjællands Amt, men at det skulle være særlig godt, fordi der sidder en socialdemokratisk borgmester, tror jeg ikke, for fundamentet til det, han laver, blev skabt, da der sad en Venstre-mand, så det betyder ikke noget. Det, der er vigtigt, er, at der er gang i den i amter og kommuner, for det er dér, socialpolitikken bliver lavet. Vi kan så herinde tage bestik af det og give dem muligheder.

Så blev der sat 50 mio. kr. af til social udvikling. Dem synes jeg ikke man skal låse fast, men det kan vi komme ind på senere i forbindelse med de to forslag, der foreligger fra henholdsvis Socialdemokraterne og De Radikale.

Jeg synes, vi i langt højere grad skal samarbejde med de private hjælpeorganisationer, for dér får de lavet noget. Dér er der ikke noget med, at man skal skrive ansøgninger i flere eksemplarer og vente i fire måneder, hvorefter ide-

en er forduftet. Dér går man i gang fra dag til dag, og det er derude, pengene bliver brugt. Og de bliver brugt hurtigt og effektivt til direkte hjælp til den enkelte. Der er også mange forsøg sat i gang, og jeg beder om, at man tager de private organisationer med i disse forsøg; det er utrolig vigtigt.

Jeg vil ikke stå og nævne side for side, for det kan godt blive lidt belastende, men på spalte 5007 står der, at kun 4 pct. af de børn, der er anbragt uden for hjemmet, er anbragt uden forældrenes samtykke. Det er også rigtigt, men tilfældene af frivillig tvang er ikke opgjort dér, hvor man siger til forældrene: Hvis ikke, bliver vi nødt til . . . Det kender vi godt, men det tal har vi ikke.

Når jeg siger det, er det, fordi det er så væsentligt i debatten om plejefamilier og plejeløn. Man skal være opmærksom på, at sådan et barn, der eventuelt koster 23.000 kr. om måneden, er der ikke institutionsplads til mere, for institutionerne har vi lukket, institutionerne er der ikke, så hvis man vil sætte plejelønnen ned, må man være opmærksom på, at vi skal bygge institutionerne op igen. Nu har vi lukket dem, og private har købt dem, eller vi har lavet kulturhuse, eller hvad vi nu har kunnet finde på, i dem; de er der i hvert fald ikke. Og set i betragtning af en institutions pris og den politik, der er på en institution, vil familieplejen i mange tilfælde være at foretrække for barnet.

Vi har heller ikke specialinstitutioner mere. Som jeg har sagt, har vi lukket dem, og så har vi lavet områdeinstitutioner, der varetager de problemer, der er i de enkelte områder. Ikke noget med institutioner for rødhårede kvinder på 40 år mere! Nu tager vi alt, hvad der er i området, og behandler det på områdeinstitutionen.

Til sidst vil jeg sige lidt om særfor sorgen, og det er, at noget af det bedste, man har gjort herinde, var at skabe mulighed for oprettelse af § 68-institutioner til bofællesskaber. Men jeg vil sige: Lad være med at blive ved med at renovere de store, gamle mastodonter! Riv dem ned! Lav børnebyer eller ungdomskollektiver – det er helt fint – men lad være med at renovere dem! Flyt ud i lokalsamfundet! Og skal man flytte derud, skal man også bruge lokalsamfundets fritidsaktiviteter. Ikke noget med at lave små osteklokker til dem fra særfor sorgen, hvor de kan gå hen og hygge sig; de skal ud blandt

[Yvonne Herløv Andersen]

de andre på lige fod. Benyt fritidslovgivningen i stedet for at bygge den store sektor op inden for amtet!

Til sidst vil jeg sige, at der kan lovgives om meget, men der kan ikke lovgives om livsværdi og livsindhold. Man kan sikre økonomien og stille forskellige tilbud op, og man kan motivere, men vi kan ikke herindefra sikre os, at vi får alle med. Den personlige frihed omfatter også retten til at sige nej tak til systemet.

**Jane Oksen (FP):**

Først tak for den erkendelse, som den socialpolitiske redegørelse bærer præg af, nemlig den, at vi ikke længere har råd til at bruge en tredjedel af de offentlige udgifter på det sociale område.

I Fremskridtspartiet vil vi selvfølgelig gerne være med til at bevare et socialt sikkerhedsnet, men med den gæld, landet har, hvor hver eneste dansker skylder 60.000 kr. og en børnefamilie med to børn faktisk skal afdrage 3.000 kr. månedlig på denne gæld i mere end 16 år, bliver det vist også nødvendigt at spare på de sociale udgifter.

Men det skal gøres rigtigt, og det kræver fantasi og nytænkning. Som det sociale system er i dag, skal alle helst have tilskud, uanset om de trænger eller ej, og man ansætter flere og flere til at administrere nye lappeløsninger, som hverken modtagerne eller de ansatte kan finde ud af. Denne misundelsespolitik, som særlig de socialistiske partier går ind for, har i høj grad bidraget til de stadig stigende udgifter.

I WHO, Verdenssundhedsorganisationen, er målsætningen: Sundhed for alle i år 2000, og det hænger sandelig også sammen med social velfærd, for hvorfor bliver folk syge? Hvorfor giver de op over for det hele? Ja, hvorfor drikker Jeppe, kan man spørge? Flere og flere får tidligere og tidligere psykiske lidelser, og flere og flere børn kan på den ene eller den anden måde ikke være i deres hjem, fordi forældrene har givet op. Det ser vi tydeligt med en skilsmisseprocent på 60. Der var i 1987 50.000 fogsedager og omkring 10.000 tvangsauktioner, og der var stigende vold og kriminalitet. Alt i alt et deprimerende billede af Danmark, men på overfladen ser det lyst ud. Der sælges flere farve-tv, videoer og computere, alt sammen midler til flugt fra virkeligheden, den virkelighed, som vore børn desværre ikke kender. Vi overlader

dem til pædagoger, legetøj og underholdningsmaskiner. Det er et samfund, der bliver mere og mere koldt og materialistisk, og hvor man mobber børn, der ikke er som andre. Skattetryk, pengeræs og ligestillingspjat! Det er faktisk langt mere alvorligt alt sammen, end vi somme tider vil erkende.

Også befolkningen forholder sig meget kritisk til det sociale system. Sagsbehandlere angribes af klienter, for hvad er det, de unge har lært mest om? Hvad er min ret? Hvad kan jeg kræve? Ikke: Hvad er min pligt, og hvad jeg skal yde?

I Fremskridtspartiet så vi også gerne et tættere samarbejde mellem hjælpende instanser. Det skulle hellere være små enheder tættere på borgerne, så man ikke tabte tråden, men fulgte sagerne op.

Meningen med at indføre faste ydelser for kontanthjælpen skulle være at frigøre ressourcer og medføre en mere aktiverende indsats. Vi har ikke set beviserne herfor.

Socialministeren har sagt mange kønne ord om, at der skal ydes en indsats fra bistandsklienternes side. Det er vi enige med ministeren om, men vi så også gerne, at en betingelse for at få hjælp var, at man var villig til at påtage sig et job for kommunen. Der er jo masser af opgaver med at hjælpe ældre og handicappede. At give en social klient en stak penge – i mange tilfælde mere end de kunne tjene ved normalt arbejde – fastlåser modtageren i en passiv rolle og fører til mange ulykker. Som systemet er i dag, er det vist lige før man kan afskaffe sagsbehandlerne og i stedet sætte en pengeautomat op og give klienterne et bistandskort, hvorpå de rigtige oplysninger er kodet ind.

Fremskridtspartiet mener, vi må tilbage til skønsprincippet, hvor den individuelle behandling sættes i højsædet, for mennesker er nu engang ikke en ensartet, homogen masse, der kan kodes ind til faste ydelser, når det gælder bistandshjælp. Hensigten med systemet skulle gerne være, at vedkommende fik løst sine problemer og kom i gang med noget fornuftigt.

Ordnningen med faste ydelser er jo heller ikke engang blevet udgiftsneutral, som man troede for forsøgsordningen, men det kan jo ikke undre, når man ser de kæmperegninger, man står med nu, når man ser, at der kan opnås 600.000 kr. i bistandshjælp, ganske vist for en flygtningefamilie med 7 børn. Men systemet virker jo

[Jane Oksen]

heller ikke for den enlige moder, der på mindsteløn faktisk ikke får noget for at arbejde.

At ledighed er roden til alt ondt, ved vi godt, og derfor er det især de unge, vi skal have ud af bistandssystemet hurtigst muligt. De skal ikke sidde fast dér resten af livet, og derfor er det så vigtigt at motivere dem til at komme i arbejde. Men at man så, samtidig med at man i kommunerne vil skaffe dem arbejde, skal indgå trykkesaftaler med de andre ansatte, forstår vi ikke helt. Der er jo også partier her i regeringen, der mener, at den offentlige sektor er for stor, så var dette ikke en lejlighed til at reducere den lidt, eller mener man, at de ansatte skal til at lave mindre, når de unge skal tage noget af arbejdet?

Hvis vi lærer de unge at hjælpe dem, der er svage, kan det måske føre til, at vi får et ordentligt samfund, hvor nabohjælp og den slags bliver mere almindeligt. Fejlen er jo, at vi, lige fra børnene bliver født, opdrager dem til, at alt, hvad de har brug for, skaffer det offentlige. At ændre den holdning må være et af de vigtigste mål.

Der er ingen tvivl om, at det er et meget stort problem, at man har 100.000 bistandsmodtagere under 25 år. Det er jo den opvoksende ungdom, der skal være med til at betale vor stadig voksende gæld til udlandet. Det er også den opvoksende ungdom, der skal forsørge den stadig større gruppe pensionister, der omkring år 2000 er oppe på over 1 million. Her må et af nøgleordene være uddannelse for at komme ud af bistandssystemet.

Undervisningsministerens tanker om fri adgang til efg kan vi da støtte, men der er jo også en stor gruppe unge, der totalt lukker af, når de skal på skolebænken, og som ønsker mere praktisk arbejde. Det er måske endnu vigtigere at sætte ind over for denne gruppe, og den bebudede handlingsplan for unge med særlige behov er der bestemt også brug for. Det er en meget dårlig løsning at sætte unge på førtidspension. Det burde være meget sværere i dag. En så opgivende lov har vi ikke brug for.

Flygtninge er et stort problem for kommunerne, men så længe vi har en forkert lovgivning på dette område, er der jo ingen vej udenom. Flygtningene skal selvfølgelig behandles nøjagtig som danskerne, men de skal bestemt ikke have fortrinsret hverken til boliger eller institutioner, fordi de skal integreres, som det så

smukt hedder. De skal behandles nøjagtig som danskere.

De handicappede, der også har mange problemer at slås med, er næsten ikke nævnt i rapporten, men måske bliver deres problemer taget op i en særlig redegørelse. Der er her i hvert fald tale om en gruppe, der helt uforskyldt har nogle store problemer, og den skal der være råd til at hjælpe; så må vi hellere skære lidt ned på tilskuddene til de bedrestillede.

Børns vilkår skal forbedres, men der er meget delte meninger om, hvordan det skal gøres. Der bruges over 10 mia. kr. til børnepasning, men alligevel får børnene det værre og værre. Flere og flere får psykiske lidelser fra barndommen, og det er bestemt heller ikke sundt for et lille barn at være på institution 10 timer eller mere dagligt. Kærlighed og trykthed betyder alt for børn, det ved vi, men vi ødelægger deres liv på mange måder, og de bliver tabere i samfundet.

Også de 16.000 børn, der er anbragt uden for hjemmet, er et problem. Mange af dem er anbragt, fordi forældrene ikke magter opgaven. Der er omkring 550 såkaldt tvangsanbragte, og deres problemer mener jeg også der bør ses meget på. Det gælder bl.a. den langsomme forretningsgang. Først fjerner det sociale udvalg barnet, så klager familien måske til Den Sociale Ankestyrelse, og så skal Landsretten afgøre sagen. Måske går der 8-9 måneder, før en sådan sag bliver færdig. Til den tid er barnet fjernet, og det er meget svært at få det hjem igen, for nu har det jo godt og er faldet til ro osv. Der må være tale om helt ekstraordinære forhold, før man fjerner et barn. Selvfølgelig skal børn ikke udsættes for vold og seksuelt misbrug, men et fattigt hjem eller et hjem, der fungerer dårligt, kan i mange tilfælde være bedre end den ensomhed, mange børn føler på en institution.

De kæmpesummer, vi bruger til institutioner og familiepleje, må kunne anvendes til forebyggende arbejde for familien i stedet for.

De ældre skal jeg ikke sige meget om. Alle kender Fremskridtspartiets politik på dette punkt, og vi havde gerne set en endnu større pensionsforhøjelse. Vi ser også gerne, at man ude i kommunerne iværksætter flere foranstaltninger, så de ældre undgår at skulle ligge på venteafdelinger på sygehusene. De finansieringsforhold, der gør dette mere fordelagtigt for kommunerne, må ændres.

[Jane Oksen]

I redegørelsen tales der også om, at der er taget hul på ligestillingen mellem samgifte og enlige pensionister. Ja, det er meget smukt at tage hul på noget, men vi havde gerne set den totale ligestilling på dette område.

Til slut nogle rosende ord om frikommuner. Det er godt med den slags nytænkning, for der må nye initiativer til, og vi må prøve at få socialpolitikken til at fungere under de meget vanskelige vilkår.

### Merethe Due Jensen (KRF):

Jeg vil gerne takke socialministeren for den gode og gennearbejdede redegørelse, der er lagt frem for Folketinget. Når socialministeren indledningsvis i sin redegørelse gør opmærksom på, at det er en myte, at et godt socialt system er et system, som kan holde folk på så høje ydelser som muligt, er jeg helt enig. Sociale problemer kan ikke løses blot ved, at man pumper flere og flere penge ud til mennesker, som er kommet i social nød, men sociallovgivningen bør udformes således, at den sikrer borgerne støtte og dermed tryghed i krisesituationer, og når livsvilkårene i øvrigt taler derfor.

Den måde, samfundet løser menneskers sociale problemer på, er i høj grad afhængig af, hvordan den øvrige lovgivning er udformet. Derfor kan denne lovgivning gribe ind i socialpolitikken som et instrument til forebyggelse af sociale problemer.

Hvordan det enkelte menneske trives bedst, er der stor forskel på. Målet må derfor være at lade mod og fantasi skabe så utraditionelle og smidige rammer som muligt omkring det enkelte menneskes liv. Vi har en fælles forpligtelse til at hjælpe hinanden, derfor bør den almindelige sociale sikring forblive hos det offentlige. Det private islet skal sammen med det offentlige være med til at udbygge et netværk omkring truede personer eller grupper ved at styrke opblomstringen af socialt hjælpearbejde gennem besøgstjenester, rådgivning, »væresteder«, menneskelig forståelse og omsorg m.v., så de mennesker, som er i krise, kan styrkes og få livsmod og selvtillid tilbage. Derved opnås den bedste baggrund for at blive eller forblive selvhjulpne.

Vi har i Danmark siden 1960'erne slået os til tåls med, at samfundet klarer alle sociale behov, og at kirken klarer sjælen. Det er en illusion at tro, at samfundet skal klare menneskets

sociale problemer og kirken fritages for direkte medansvar.

De psykiske følger af den sociale nedtur for de svageste i vort samfund bevirker, at den psykiske modstandskraft er ringe. Mange mennesker er psykisk hudløse, og mange har et stort forbrug af stimulanser. Hvis disse stimulanser i form af cigaretter, spiritus m.m. tages fra os, vil de fleste af os krakelere lige på stedet. Det er imidlertid, hvad der er sket for de fleste på social bistand. Ofte sker der ting, der er langt værre end det. Man kan tvinges væk fra sin hidtidige bolig, man kan tvinges til at opgive medlemskab af en a-kasse osv. Det er uhyggelige menneskelige omkostninger.

I alle krisesituationer er det af stor betydning, at det enkelte menneske kan bevare sin selvagtelse for bedre at kunne klare sine problemer. Det offentlige sociale netværk må derfor bestå af økonomisk hjælp, rådgivning og psykologisk bistand. Derudover kommer andre forebyggende foranstaltninger, som nødvendigvis skal opprioriteres.

Penge kan ikke alene afhjælpe ensomhed eller mangelen på menneskelige fællesskaber i vort samfund, idet – som ministeren understreger – lovgivning ikke i sig selv kan skabe livsindhold, men de ordninger, vi bygger op, kan danne ramme om en friere livsudfoldelse for den enkelte. Målet er at forebygge børns og unges problemer, bl.a. ensomhed og isolation, så tidligt som muligt, og forebyggelse er som bekendt at foretrække frem for behandling både af menneskelige og af økonomiske grunde. Derfor må problemerne løses i et samspil mellem erhvervslivet og arbejdsmarkeds- og uddannelsesområdet.

Det har vist sig, at utraditionelle former for samarbejde mellem kultursektoren og socialsektoren, mellem offentlige og private foreninger og organisationer, har vist gode resultater. Det må dog erkendes, at nytænkning ofte støder på fordomme, som er vanskelige at slippe af med. Udfaldet af en omstilling er helt afhængig af, om man i systemet kan skabe en atmosfære af tryghed ved forandringen i stedet for et tryk mod forandringen.

Det glæder mig især at konstatere, at ministeren i sin redegørelse om børns vilkår understreger, at hvis der er opstået problemer i en familie, må der sættes på at støtte hele familien. Det er jo en kendsgerning, at kernefamilien i sin

[Merethe Due Jensen]

struktur og funktion svarer bedst til barnets behov for tryghed og mulighed for udvikling. Både familien og samfundet vil i almindelighed være tjent med, at små børn har så meget kontakt med forældrene som muligt; derimod vil socialt samvær med andre børn og voksne virke positivt og stimulerende på større børns udvikling.

Der er desværre et stigende behov for at anbringe børn uden for hjemmet, og denne udvikling siger noget om, at familien er i en alvorlig krise. Men selv om der via sociallovgivningen skabes bedre vilkår for familierne, vil der altid være forhold, som kan gøre det nødvendigt at anbringe børn uden for hjemmet. Årsagerne kan være vidt forskellige. Ophold på en døgninstitution kan i visse tilfælde være den eneste realistiske mulighed, selv om resultatet af behandlingen ofte viser sig at være begrænset. Dette hænger bl.a. sammen med, at det er svært at skabe et almindeligt familiemønster. Anbringelse i familiepleje er derfor langt at foretrække, når som helst det kan lade sig gøre. Dog må plejeforældrenes forhold undersøges grundigt. Inden plejetilladelsen gives, må det sikres bedst muligt, at familiens interne forhold og samliv er stabilt.

Ved anbringelse uden for hjemmet kan man ikke se isoleret på, hvad der er godt for barnet, og hvad der er godt for forældrene. Der må arbejdes for det bedst mulige forhold til de biologiske forældre, og sigtet må altid være, at barnet igen skal hjem til dem, dér, hvor det ikke strider mod barnets tarv. De ressourcer, børns ophold uden for hjemmet kræver, kan i visse tilfælde med fordel bruges på et tidligere tidspunkt i forløbet i form af støtte og rådgivning til familien for at undgå en udvikling af de aktuelle problemer.

Jeg vil også fremhæve ministerens tanker vedrørende førtidspension, hvor der med rette sættes spørgsmålstejn ved, om man gør disse mennesker en tjeneste ved at tildele dem førtidspension, da man må gå ud fra, at en stor del af dem kunne klare et deltidsarbejde på arbejdsmarkedet, men er afskåret fra dette. Mange afholder sig fra ethvert initiativ til indtjening, på grund af at ydelsen derved nedsættes. Det virker negativt på ethvert initiativ fra pensionsmodtageren til at tage ansvar for sig selv. For at fremme revalidering frem for førtidspension skal den besluttende myndighed bære

samme andel af udgifterne ved begge ydelser. De nuværende regler frister let kommunerne til at vælge førtidspensionen, hvor revalideringen havde været at foretrække.

En af de ting, jeg savner i redegørelsen, er en vurdering af det sociale ankesystem. Som et led i den nytænkning, som ministeren giver udtryk for, kunne man overveje i forbindelse med det sociale ankesystem at sikre, at brugerne fik hjælp af en uvildig instans til udformning af klager. Dette ville styrke tilliden til systemet og give større tryghed for den enkelte bruger.

Man kan indvende, at denne ændring kræver for mange ressourcer. Men utilfredshed, utryghed og aggression og mange forgæves henvendelser i en usikker ventetid, der ofte giver brugeren en følelse af afmagt, kræver også utrolig mange ressourcer, og det giver i mange tilfælde alligevel ikke en positiv udgang på problemerne. Åbenhed, tillid og hjælpsomhed bør være grundholdningen i et ankesystem, som jo netop skal varetage den enkelte brugers tarv.

Vedrørende de ældre peger ministeren i sin redegørelse på, at valgfrihed og medbestemmelse er målsætningen i alle livets faser. Vi hilser med glæde, at der skabes mulighed for at blive i eget hjem og frihed til at vælge det med den nødvendige døgn- eller hjemmehjælp.

I redegørelsen omtaler ministeren også flygtningenes situation, som er forfærdelig. Børnene i flygtningefamilier er særlig udsat i vort samfund. Mobning og sprog skaber store barrierer.

Ministeren peger på, at mange danskere mangler elementær viden om flygtningeforhold. Det er vigtigt, at vi i vor oplysning ikke fokuserer på det negative, men på det positive. Mange i befolkningen er blevet usikre over for fremmede. Det skyldes den manglende information. Derfor er det ulykkeligt, at den har været så mangelfuld. Man kan jo vende det om og sige, at en fremmed er en ven, du ikke har mødt.

Til slut vil jeg sige, at det glæder mig meget, at ministeren i sin redegørelse giver udtryk for vigtigheden af at sætte mennesket i centrum. Det må være denne regerings mål.

**Jørgen Tved (FK):**

I den tid, jeg har været medlem af Folketinget, har jeg oplevet, at der i hvert fald er nogle områder, hvor man skal være meget nøjsom.



[Jørgen Tved]

Når jeg læser den socialpolitiske redegørelse, som danner grundlaget for denne debat, er jeg helt overbevist om, at socialministeren kender til H. C. Andersen og »Kejserens nye Klæder«. Den redegørelse er en samling floskler, i bedste fald nogle smukke ord, og det dækker vel over, at vi her behandler nogle meget ømtålelige problemer uden at anvise, hvordan disse problemer skal løses.

Jeg vil godt spørge socialministeren: Dækker denne redegørelse over, at der på den næste finanslov skal skæres en betragtelig rem af huden ud af det sociale budget, som måske skal dække nogle af de 10 mia. kr., som Venstres finanspolitiske ordfører sagde skulle spares på finansloven i 1989? Er det derfor, handlingsplanen er en tynd kop te?

Jeg hører ikke til dem, som i sin tid roste bistandsloven. Jeg lyttede til, hvad Hanne Rein-toft sagde, da hun sagde: Denne lov er en nedskæringslov. Og jeg tror nok, at eftertiden har givet hende ret. Bistandsloven var en nedskæringslov.

Nu kommer en række politiske ordførere her med velformede taler, som de givetvis har brugt megen tid på at udforme. Jeg kunne næsten sige: Gå ned på biblioteket og hiv nogle af de taler frem, som er holdt tidligere i denne forsamling, måske af andre ordførere, om de samme emner. De indeholder nøjagtig de samme ting, som man har sagt i dag.

Man taler om livskvalitet, medmenneskelighed, om, at ressourcerne skal udnyttes bedre. Jamen er der noget nyt i det? Er det ikke det, man har sagt lige så længe, havde jeg nær sagt, man har haft en sociallovgivning, lige siden Steinckes socialreform i 1933? Jo, det er de samme floskler, man har brugt, og nu kommer man og fortæller, at nu skal der altså ikke ske nogen udvidelser af ressourcerne. Det er alle enige om. Og det er jo besynderligt.

Vi lever i et samfund, der bogstavelig talt producerer sociale tabere, hvor vi vel er de eneste, der siger, at der skal være et socialt sikkerhedsnet, der sikrer, at menneskene ikke går til grunde. Vi har et samfund, hvor vi kan konstatere et større misbrug blandt de unge, flere narromaner, flere unge i prostitution, kriminalitet osv. Og så kommer man her og siger, at nu skal vi snakke lidt pænt til hinanden. Nu skal vi komme hinanden lidt mere ved. Gå ned og sig til de unge ludere på Halmtorvet: Nu vil jeg

godt komme dig lidt ved, søster. Jeg tror nok, det er noget helt andet, hun har brug for.

Vi lever i et samfund, hvor vi har en række unge, som vi ikke har givet en uddannelse, som vi ikke har givet chancen for at få et job, så de som følge deraf kunne komme ind i en arbejdsløshedskasse. Man har så, fordi man ikke må putte dem i gaskammer – det er jo ikke så human – besluttet, jamen så kan man sætte dem på social- eller førtidspension. Unge på 18 år på pension! Det er jo grotesk, men det er dagens samfund. Og nu kommer man og siger, at nu skal vi altså gøre noget ekstra for disse unge. Jamen har det ikke været meningen hele tiden? Hvorfor affinder vi os med, at der er unge mennesker, som hverken får uddannelse eller arbejde? Hvorfor affinder vi os med eller har affundet os med, at man indfører socialpension for unge mennesker på 18 år? Det er jo forbryderisk.

Derfor er det floskler, man også har brugt ved denne debat her i dag. Disse mange udtryk har man givetvis brugt i mange år uden at løse problemerne.

Man siger, at der bruges en tredjedel af statens eller det offentliges indtægter til sociale ydelser, og det skal nok være rigtigt, når man gør tallene op. Men går man til den anden ende af livsforløbet og taler om pensionisterne, så har de jo selv betalt hver eneste øre. Alligevel kommer man nu og siger til dem: Nu skal I betale en yderligere særskat, for at jeres pensioner skal være sikret i fremtiden.

Pensionister er måske de mest mishandlede mennesker i dette samfund. Vi har oplevet, hvordan de tog besættelsen og genopbygningen, og hver gang sagde man til dem: Spænd livremmen ind. De har oplevet arbejdsløshedsperioder, hvor det var kampen om at få det daglige brød til sig selv og familien. Og nu kommer man og siger til dem: Nu skal vi nok sikre, at I i fremtiden får et godt livsforløb som afslutning på jeres tilværelse. Nu skal I bare høre, vi har fidusen. Nu skal vi nemlig lave en eller anden form for socialpension, solidarisk pension kalder man det oven i købet.

I 1960'erne sagde man det samme til fagbevægelsen: Hold tilbage med lønnen. Vi indfører noget, vi kalder alle tiders plat eller ATP, og det betød, at vi skulle aflevere 3 øre pr. time, og arbejdsgiveren indbetalte 6 øre. Hvad skete der? Da de stegte duer skulle til at flyve ind i

[Jørgen Tved]

mundten på dem, der fik pension, var statens andel af pensionerne ligesom holdt lidt i ave.

Summa summarum: De mennesker, som i dag får det fulde udbytte af ATP, har faktisk ikke mere ud af det, end før vi lavede ordningen. Men vi har betalt. For hver eneste time, vi gik på arbejde, har vi afleveret både direkte og en del af den løn, vi lod arbejdsgiverne forvalte for os.

Og hvad er der så sket? Jo, vores penge skal nu bruges til, at erhvervslivet kan få risikovillig kapital. Det var den måde, man brugte alle tiders plad på, og det er klart, at når man har fundet en god fidus, så skal den helst gentages.

Så lavede man Den Sociale Pensionsfond. Pensionisterne har det ikke så godt, hed det i 1970'erne. Nu skal I bare høre, vi sætter en bestemt procent af til pension, og så skal I se. Om føje år kommer duerne igen. Men hvor blev duerne af? Da pengene skulle udbetales, var landet i økonomiske vanskeligheder. I kender historien alle sammen: Der var valutabesværligheder, betalingsbalancen havde det ikke så godt osv.

Og nu kommer man én gang til. Efter at man to gange har snydt og bedraget pensionister, kommer man én gang til og siger: Nu skal vi indføre en social pension, og denne gang kalder man den oven i købet en solidarisk pension. Ja, hvis pensionister hopper på den, er de, havde jeg nær sagt, dummere, end flertallet i dette Folketing nok tror de er.

Jeg tror ikke, pensionisterne hopper på den én gang til, ikke uden at de rebellerer, at de gør oprør og siger: Nu vil vi ikke finde os i, at man behandler os på den måde.

Hvad med de andre problemer, denne redegørelse taler om? Alle ved, at et af de helt store problemer er arbejdsløsheden. Alle ved, hvilke problemer arbejdsløsheden skaber for familierne. Alligevel har man glemt bistandslovens intentioner om, at vi skulle gå ud og rådgive, vi skulle gå ud og hjælpe. Nu peger man på, at de private hjælpeorganisationer nok er den vej, man skal gå, fordi man erkender, at den bistandslov, man i sin tid vedtog, har spillet fallit. Så kan det ikke nytte noget, at man kommer og siger: Nu giver vi et par fedtører til nogle hjælpeorganisationer, og så håber vi, de klarer problemerne for os.

Det kan heller ikke nytte noget, at man siger til landets kommuner, efter at man har klippet

både her og dér: Nu overlader vi til jer at forvalte tingene på en rimelig måde.

Dette Folketing er ved at give op over for de mange problemer, man selv har været med til at skabe. Hvis det er den fremtid, man mener at den danske befolkning skal leve under, så er de tider efterhånden langt borte, hvor Danmark også på det sociale område var et foregangsland.

Vi oplever unge BZ'ere, som i kampen for en bolig besætter gamle, jeg havde nær sagt saneringsmodne ejendomme, hvor det måske var bedre, hvis de besatte nogle af spekulanternes boliger.

Vi oplever, at vi i denne by har en stor, betændt byld, der hedder Christiania, som også skal klares, men hvor man ligesom har sagt: Nej, vi bliver nødt til at lade den være, for hvis samfundet, hvis Københavns Kommune, Folketinget og regeringen osv. skal klare problemerne, så er de nok større, end vi i første omgang kan snakke om.

Vi oplever, som det også er sagt af andre ordførere, et stigende misbrug, ikke bare af narko osv., men også af alkohol.

Alt dette er tydelige tegn på et samfund i forfald. Hvis denne redegørelse skal tages alvorligt, så var det nok rimeligt, om man lukkede op for pengekassen. Det er ikke nok at komme med nogle velmente floskler, at kalde sig socialminister, samtidig med at man skal lytte til en minister for økonomisk samordning, der smækker kistelåget i, når regningerne skal betales.

**Erik B. Smith (S):**

Socialdemokratiets ordfører, fru Jytte Hilten, har jo haft lejlighed til at redegøre for, hvad Socialdemokratiet mener er vigtigt at fremhæve i forbindelse med en socialpolitisk redegørelse, og hvad der er Socialdemokratiets politik. Når jeg har bedt om ordet, er det af en helt bestemt grund.

Det er jo sådan, at vi er mange – og jeg må sige, at jeg betragter ministeren som en af dem – der ønsker at stå vagt omkring det sociale sikkerhedssystem, som det er i Danmark. Vi ønsker ikke, at det skal bringes i miskredit med det resultat, at det alt for let løbes over ende og skæres ned og gribes af, kan man sige, en stemning i negativ retning.

[Erik B. Smith]

Jeg synes derfor, det er vigtigt, at man, når man kritiserer systemet, er konkret og kontant, at der ikke kommer generelle, nedvurderende vendinger. Jeg må sige, at det er der desværre nogle eksempler på hos ministeren.

Jeg synes, det er stødende at læse – ministeren har den opfattelse, hun siger selv, det er lidt slagordsagtigt, og det kan man vist roligt sige: Vi må væk fra de passiverende hyttefade. Og så tænker jeg på: Jamen står der ikke i bistanndsloven, at den, der modtager kontanthjælp, skal rette sig i ét og alt efter, hvad socialudvalget forlanger? Og konsekvensen er, at man får ingenting, hvis ikke man gør det.

Er det så ikke for let at sige, at det er noget passiverende, noget beskyttende? Jeg kan dårligt forestille mig noget mere ubehageligt og krævende, og hvis ikke man stiller de krav, så er det ikke lovgivningen, der er noget i vejen med, og det er heller ikke ham eller hende, der modtager hjælpen, der er noget i vejen med. Derfor synes jeg, det er et uheldigt udtryk.

Der står også »forkromede systemer«. Jeg tænker på den, der efter mange års bevægelse rundt i det sociale system endelig får den mellemste invalidepension, er faldet for 2-års-reglen vedrørende sygedagpenge, er røget på bistansthjælp og konstaterer, at da hun er gift med en mand, der har en normal indtægt, kan hun ikke få en krone, måske har måttet sælge huset, og det ender med en mellemste invalidepension som erstatning for en arbejdsindtægt på måske 150.000 kr. Er det et »forkromet system«?

Eller de »firkantede bestemmelser«. Jamen det er dem, vi sidder herinde og laver. Er det retsbestemte ydelser, eller hvad er det?

Derfor har jeg lyst til at bede om at få nogle langt mere konkrete eksempler på det her frem for at fremhæve noget, som jeg synes er mistænkeliggørende for hele systemet.

Det andet, jeg gerne vil nævne, er en helt aktuel sag, som er bragt frem i Politiken i dag, og som unægtelig sætter ministerens redegørelse i et ganske særligt lys, i alt fald når det drejer sig om børn og deres retssikkerhed. Det er en helt uforståelig situation, vi tilsyneladende er havnet i, hvor et barn, der efter det oplyste udsættes for seksuelt misbrug, skal placeres tilbage i det miljø, hvor hun udsættes for misbruget. Og man spørger uvægerlig sig selv: Hvem hjælper det barn? Vi har ingen retsinstanser, vi har

ingen sociale myndigheder, tilsyneladende, der er i stand til at hjælpe det barn.

Nu skal det her indlæg ikke bruges til at bringe frem vores eget forslag om retsbeskyttelse af børn, om en børneombudsmand, og hvad vi i øvrigt har forestillet os, men situationen er tilsyneladende her, at der er et totalt omsorgssvigt, ikke alene fra forældrene, men også fra myndighederne.

Det kan næppe undre nogen, at vi forventer en skriftlig redegørelse i Socialudvalget fra ministeren i den konkrete sag, og jeg kan allerede nu sige, at det er helt givet, at hvis det er lovligt, hvad der er foregået, så må der en lovændring til aldeles omgående, for det er et rystende eksempel på mangel på retsbeskyttelse for et barn.

**Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):**

Jeg vil tillade mig at starte bagfra og kommentere de to sidste indlæg.

Hr. Jørgen Tved gjorde meget ud af at fortælle, at han var den eneste, der talte på den måde og havde de synspunkter. Det synes jeg alle parter skal være lige tilfredse med og glade over. Og så har jeg ikke flere kommentarer til det.

Til hr. Erik B. Smith må jeg sige, at det er rigtigt, at det kan virke generelt mistænkeliggørende eller nedgørende med hensyn til et system at tale om, at det er »forkromet«, eller at det er »passiverende«. Jeg tror nu, hr. Erik B. Smith er klar over, at sådan er det ikke ment.

Jeg vil gerne nævne eksempler på, hvad jeg opfatter som et »forkromet system«, og jeg vil gerne nævne et eksempel, som hr. Erik B. Smith selv i en af aviserne i dag fremhæver.

Vi bruger masser af penge i vores ældresektor. Vi bruger masser af penge på vores hospitalsvæsen. Alligevel ser man ældre mennesker ligge på venteafdelinger. Så er det, jeg siger: Hvorfor gør de det? Ja, det gør de vel, fordi der er mindre grupper i dette land, som drukner i det store, forkromede system, som ser fint ud. Vi ved, der er masser af fremragende plejehjem med god service i det her land. Vi har alle mulige beredskaber for ældre rundt omkring i vore kommuner, og vi ved, at der ofres masser af penge. Alligevel har vi i et stort, fint system nogle små grupper af mennesker, som bliver behandlet på en måde, som ingen af os, tror jeg, synes er smagfuld.

## [Socialministeren]

Det er det, jeg mener med det. Det skal jeg vende tilbage til, når vi taler om, hvem de svage er. Det er også et spørgsmål, jeg synes er afgørende.

Med hensyn til det passiviserende: Nå ja, men vi ved jo, at vi har – det piner vel os alle allermost – en lang række, som vi kalder det, halvgamle ungdomsarbejdsløse, der stadig væk, 5, 6, 7 år efter at de snublede i starten, går i et system, går ned med flaget og har utrolig svært ved at komme i gang igen.

Jeg synes ikke, man skal lade sig slå omkuld af tallene på de unge førtidspensionister. Men det er da et problem. Det er sådan noget, jeg mener med det. Jeg tror også, jeg flere gange fremhæver, at det er et godt system i masser af tilfælde til at hjælpe mennesker gennem nogle midlertidige problemer. Her taler jeg også om kontanthjælpen.

Det, jeg gerne vil sige med denne redegørelse, er, at der er så mange ting, så mange undersøgelser, så mange fagfolk, der fortæller, at tommelfingerreglen i det sociale system er: To år på en passiv ydelse. Så begynder man den sociale deroute, den menneskelige deroute, man begynder at føle, at man ikke er til gavn for nogen som helst.

Jeg tror i øvrigt ikke, vi er uenige om, at det er et af de væsentligste kritikpunkter mod os selv, mod systemet, at vi ikke har formået – det håber jeg vi kan, og jeg tror, vi kan, fordi så mange i kommunerne er opmærksomme på det nu – at sætte tidligere ind, at sætte effektivt ind, så godt vi nu overhovedet kan, og ikke vente på, at problemerne vokser sig større.

Det siger sig selv, at man forud for at skrive en redegørelse, som dækker et så bredt område som det socialpolitiske, må gøre sig nogle overvejelser om, hvordan man overhovedet vil skrive den. Der er jo mange modeller.

Der er først og fremmest den model, som jeg forstod på fru Aase Olesen, at hun efterlyste: en statusrapport, hvor man, om jeg så må sige, gør kassebilagene op, siger, hvordan det står til. Hvad er det sociale billede i Danmark, område for område, gruppe for gruppe? Det havde absolut været en mulighed. Alligevel har jeg følt, at den socialpolitiske debat rundt omkring i landet, hvor jeg har været, også blandt Socialudvalgets medlemmer, har været af en sådan karakter, at der var nogle ganske bestemte emner, som blev ved med at vende tilbage, og dem

ønskede jeg så i denne redegørelse at beskæftige mig specielt med.

Selvfølgelig kommer den til at lide af det, som flere har påpeget, at der er nogle ting, der ikke står der, og det er sandt.

Det havde været yderst berettiget at skrive mere om flygtninge, skrive noget mere om børn, ikke mindst anbringelserne, som også hr. Erik B. Smith trak ind i det, men som jo er et tema, som vi alle er meget opmærksomme på. Vi kunne også have skrevet mere om de unge, vi kunne have skrevet mere om forskellige grupper.

Men jeg har truffet det valg at prøve at sætte ind på nogle tankegange og så forsøge at give nogle ikke alt for konkrete – det er indrømmet, det er der en anden grund til, det skal jeg komme tilbage til – bud på, i hvilke retninger man kunne gå for at afhjælpe disse problemer, selvfølgelig i det håb, at debatten i dag kunne give nogle meldinger fra Folketingets partier: Jamen her var måske noget at kigge på.

Jeg synes heller ikke, de meldinger er udeblevet. Der har været røster fremme om refusionerne. Det, der tænkes på i redegørelsen, er først og fremmest de store refusionsområder, der hedder sygedagpenge, kontanthjælp og førtidspension. Der ligger ikke nogen konkret plan, noget konkret lovforslag om en mulig samordning af de refusionsprocenter.

De spørgsmål – jeg tror, det var hr. Carsten Andersen og fru Aase Olesen, der rejste dem – om rådgivning, vejledning, om at vende refusionerne på hovedet til samme formål, at sætte tidligere ind, at forebygge i stedet for at behandle bagefter, synes jeg bestemt er en god og lang diskussion værd i sig selv.

Det er ikke blevet særlig konkret, siger man. Nej, vi har forsøgt at stille nogle punkter op, og det er da rigtigt, de ikke er pudset af.

Jeg håber da, man har bemærket – det mener jeg faktisk selv er en god ting ved at lave en redegørelse – at vi har inddraget andre ministerier. Enhver tror jeg vil anerkende, at de problemer, vi taler om, ikke bare løses via Socialministeriet. Det har i høj grad noget at gøre med Arbejdsministeriet, Undervisningsministeriet, måske Boligministeriet og andre ministerier.

Men det altafgørende er, at vi nu – hvad jeg også gør rede for i redegørelsen – skal i gang på baggrund af denne debat, og vi skal hurtigt i gang med sammen med kommunale folk, med

**[Socialministeren]**

de praktiske folk fra kommunerne, punkt for punkt og eventuelt med mulighed for at tage nye punkter ind at sige: Hvad tror I kunne lykkes? Hvilke konsekvenser ville det have? Var det noget, I tror jeres folk kunne bruge til noget?

Det har været formålet med det, og derfor er det ikke så konkret i dag, idet jeg dog stadig væk synes, at der er nogle ting, man kan sige virker konkret og der ligger noget konkret bag. F.eks. tanken om, at en kontanthjælpsmodtager skulle have lov at tjene et antal kroner i løbet af en vis periode og føle, at man nu kunne komme lidt i gang igen og få lidt luft og få lidt forbedring. Selvfølgelig kan det ikke vare evigt, for så forstærker vi problemet over til lavtlønsområdet og andre områder, men at man følte, at det dog nyttede lidt. Det var bare ét eksempel.

Men altså det afgørende er, at det er ude i kommunerne og amterne, vi skal i sving. Det er de folk, vi skal have i gang, og hvorfor det? Jo, først og fremmest fordi den sociale omstilling ikke bare er noget, man vedtager ved lov. En social omstilling betyder, at man tager chancer, at man tør stole på mennesker, man tør stole på deres evner, og man tør bygge videre på det.

Det gælder på plejehjemsområdet, hvor man pludselig tør lade beboerne selv administrere deres medicin. Det kan gælde for kontanthjælpsmodtagere, der kunne definere noget af det, de gerne ville. Det kan gælde for psykisk handicappede, man flytter ud og siger: Lad os prøve, om det går. Lad os tage en chance. Det er ikke nemt for et system, hvis medarbejdere i høj grad er opdraget til at passe, pleje, tage omsorg for mennesker, at lukke det ene øje og give los og sige: Vi prøver. Det er ikke spor nemt. Men det er det, der for mig betyder social omstilling.

Det er derfor, det er afgørende, at man ude i kommunerne, i hver enkelt medarbejderkreds, på tværs af faggrænser giver sig tid til, får tid til at drøfte det nye mål, den nye metode: Hvad er det, vi vil? Hvad har vi gjort før? Hvad gør vi nu? Hvem laver hvad? Kunne det laves en lille smule om, så det fungerede bedre over for de mennesker, vi nu skal give nogle tilbud?

Derfor er social omstilling ikke noget, man kan vedtage hverken ved et beslutningsforslag eller et lovforslag, og derfor har jeg tilladt mig at lade denne redegørelse blive mindre konkret, end nogle har ønsket.

Disse tanker skulle have gode muligheder. Jeg synes, jeg har konstateret en meget bred opbakning og enighed i Folketinget om det i dag. Selvfølgelig er der problemer i det her. Selvfølgelig kan alle pege på spørgsmålet om ydelseernes størrelse. Jeg tror, fru Jytte Hilden brugte udtrykket en hvepserede eller noget i den stil, og det er da rigtigt.

Der er også masser af andre problemer: Kan vi kræve noget af de mennesker, der modtager sociale ydelser? Kan vi stille krav til dem, eller kan de alene stille krav til os, og i hvilket omfang og på hvilken måde? På hvilken måde får vi denne ligeværdighed ind, når det, der forhåbentlig engang ikke kommer til at hedde sagsbehandler mere, men konsulent Olsen, sidder over for det menneske, der nu opsøger ham eller hende?

Det er ikke så nemt, men når jeg tror på, at det kan lade sig gøre i Folketinget at få skabt de nødvendige lovgivningsmæssige rammer, er det baseret på debatten og på tidligere udtalelser. Men jeg tror navnlig på, at det kan lade sig gøre, fordi jeg kan mærke rundt om i kommunerne, hos sagsbehandlere, hos socialrådgivere, hos socialchefer, og hvem man i øvrigt kommer i kontakt med, at de synes det her, de mener det her, og de navnlig prøver det her.

Der er masser af forsøg i gang. Det puster vi yderligere til nu. Det kommer vi tilbage til senere på dagsordenen. Men der er masser af vilje, der er masser af forsøg i gang rundt omkring for at prøve det her af.

Selvfølgelig har det hjulpet, at vi er gået over fra skønsprincippet til retsprincippet for kontanthjælpen. Det har vi alle de praktiske menneskers ord for har hjulpet. Så sent som på socialchefernes årsmøde i november, tror jeg det var, i hvert fald i slutningen af sidste år, blev det fremhævet, at det var sandt, det var kommet til at ske på den måde. Det får vi også god brug for, hvis vi skal sætte ekstra ressourcer ind til forebyggelse, til at snappe problemerne op i tide og til at få rådgivet og vejledt i endnu videre omfang.

Jeg var på den baggrund noget forbavset over, at Fremskridtspartiets ordfører ønskede at gå tilbage til skønsprincippet. Jeg troede nu ikke, det var Fremskridtspartiets allerstærkeste kop te, at man gik ud og lagde skøn i hånden på de offentligt ansatte, men det har jeg måske misforstået. Jeg tror bestemt, det er en gevinst,

[Socialministeren]

at vi er gået over til retsprincippet, og jeg mener bestemt, vi skal gå så langt, som vi overhovedet kan. Måske skal vi en dag gå så langt, at vi har en bistandsautomat stående og det rigtige kort er kodet ind med de rigtige oplysninger, og så har vi i øvrigt mennesker ansat til at rådgive og vejlede. Det vil jeg såmænd ikke afvise, men jeg kan berolige alle med, at jeg ikke har noget konkret forslag om det.

Økonomien er der blevet spurgt om. Det kan jeg godt forstå. Det er jo et væsentligt grundlag for hele denne aktivitet.

Det, jeg mener med den tredjedel, der står nævnt i indledningen – nu har jeg slået det efter, og det står måske ikke krystalklart; det beder jeg om undskyldning for, det er mig selv, der har formuleret det, så derfor kan jeg også roligt give undskyldningen – er, at i dag optager det sociale budget cirka en tredjedel af hele det offentlige budget. Jeg mener ikke, det er noget som helst mål at få det op på halvdelen. Det må jeg sige. Jeg mener ikke, at den sociale sektor nødvendigvis bliver bedre, eller at forholdene for folk i Danmark bliver bedre ved, at det er på det sociale budget, stigningerne sker.

Jeg så meget gerne – det tror jeg jeg har sagt tidligere – at der kunne overføres penge fra de sociale budgetter til undervisning, til arbejdsmarkedet, til boliger, kultur eventuelt, hvad der nu skulle til. Jeg mener også, at vi ikke behøver at overføre det; jeg mener selvfølgelig, at den samordning og den tværfaglighed, alle taler om – og som også nogen gør noget ved – skulle kunne ordne det. Jeg vil med den sætning bare sige, at jeg ikke mener, det ville være ønskeligt, at det sociale budget skulle op på at optage f.eks. halvdelen af de offentlige udgifter. For der er mange andre end de økonomiske omkostninger – det tror jeg ikke vi behøver at repetere for hinanden – vi bruger mange penge, og jeg skal bare som eksempel nævne anbringelserne af børn. Dermed mener jeg ikke, at familieplejerne nu skal have mindre eller sådan noget – det er slet ikke det ærinde, jeg er ude i – men der er utrolig mange menneskelige omkostninger i forbindelse med anvendelsen også af de mange penge.

Refusionerne har jeg været inde på. Der er ingen konkrete planer nu, men afgjort en vilje til at se på dels en samordning af de store refusionsområder, dels på spørgsmålet om, hvorvidt der er noget specielt, vi skal trække frem,

og navnlig om vi kan afgrænse dem, for det er vist dér, problemet ligger: det er svært at afgrænse, hvad der er forebyggelse, og hvad der er rådgivning og vejledning. Men tankegangen er jeg ganske enig i – det siger sig selv.

Det er muligt, der står for lidt konkret i redegørelsen om, hvad regeringen opfatter som de svageste. Det, jeg gerne har villet sige med det, der står, var følgende: vi har i debatten været så vant til at sige, at de svage er pensionisterne, efterlønsmodtagerne, de arbejdsløse, børnefamilierne, kontanthjælpsmodtagerne osv. Men det når vi bare ingen steder med – det flytter ingenting – for vi kan jo ikke give alle disse grupper massive forhøjelser. Vi forsøger i ny og næ at finde penge til pensionforhøjelser osv., og det kan nogle lide, andre kan ikke lide det, men det bliver jo ikke til så meget, at man kan sige: Nu har vi virkelig hjulpet denne gruppe op.

Grunden til, at vi bestilte fattigdomsundersøgelsen, var, at vi gerne ville have afklaret, hvem det er i disse grupper, der har det sværest. Fru Aase Olesen nævnte nogle specielle pensionister, og der kan da også nævnes specielle former. Det får vi nu beskrevet i fattigdomsundersøgelsen, så vi kan bruge det, når vi skal forbedre løsningen af arbejdsløshedsproblemet. Spørgsmålet er, hvornår det bliver et problem for mennesker at være arbejdsløs. Det er ikke et problem at være arbejdsløs, hvis man går i 3 uger og venter på at komme over i det næste job og ved, at der er et næste job. Nej, problemet opstår på et eller andet tidspunkt, når den fornemmelse kommer snigende ind, at der ingen er, der har brug for én. Så er det, arbejdsløshedsproblemet begynder at slå hårdt, og så er det, vi ser mennesker glide ned.

Derfor er mit budskab bare – det kunne måske have stået mere konkret – at vi må finde frem til de delgrupper inden for de større grupper, der har størst behov, og så prøve at løse deres problemer.

(Kort bemærkning).

**Jørgen Tved (FK):**

Ministeren var så venlig at slå fast, at der var en afgrundsdyb forskel på de synspunkter, hun repræsenterer, og de synspunkter, jeg repræsenterer. Jeg synes, det var meget venligt af ministeren at bemærke det – jeg var i hvert tilfælde meget tilfreds med det.

[Jørgen Tved]

Men jeg stillede nogle konkrete spørgsmål, og dem vil jeg gerne have et svar på. Når ministeren spørger: Hvem er de svage? – så skal jeg gerne hjælpe ministeren lidt på vej. Det er f.eks. de pensionister, der bor i de pensionistboliger, som nu er omdannet til almindelige sociale boliger, og hvor man anbringer sociale pensionister. Det drejer sig om Nørrebro Vænge, Tranehavegård og Sundbyparken for at nævne de københavnske områder. Her sidder i hundredvis af ældre mennesker og er bævende angst for førtidspensionister, der f.eks. er narkomaner – angst for, at der skal ske indbrud, for at de skal blive slået ned, osv.

Jeg kunne også pege på andre områder, f.eks. anbringelse af børn, som man i øjeblikket taler meget om. Det er imidlertid regeringens politik, der har bragt f.eks. Københavns Kommune i den situation, at de, når de har skullet anbringe børn, har måttet skære ned på behandlingshjem, så der er opstået situationer, hvor man har måttet lade børn, der har et behov for behandling, blive i miljøet.

Men der er også en anden gruppe svage, som man beskytter, og det er sagsbehandlerne på bistandskontorerne. Problemet er imidlertid opstået, fordi nogle mennesker efterhånden er drevet ud i en så desperat situation, at de begår voldelige handlinger over for de første, de møder i systemet, og som de opfatter som modstanderen, nemlig nogle sagesløse sagsbehandlere, og så er det dem og ikke klienterne, man hjælper.

Jeg vil gerne vide helt konkret, fru minister: Er det meningen, at de ti milliarder kroner, som det er antydnet at regeringen skal spare, også skal spares på det sociale budget for 1989?

**Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):**

Jeg skal gøre opmærksom på, at en kort bemærkning maksimalt er af 2 minutters varighed, og at direkte tale ikke er tilladt.

(Kort bemærkning).

**Erik B. Smith (S):**

Socialministeren nævnedes to eksempler på henholdsvis et forkromet system og et passiverende hyttefad, og jeg vil gerne spørge ministeren, om hendes bemærkning om, at det er de halvgamle unge, der går ind under begrebet passiverende hyttefad, skal forstås på den måde, at regeringen nu vil genindføre den ung-

domsgaranti, som man afskaffede, eller andet jobtilbud. Det ville glæde os meget nede i Storrøms Amt, og det er en jubel, der formentlig vil gælde ganske mange andre steder.

Ved »det forkromede system« forstår de fleste storslåede rammer og en storslået indsats, men jeg tror i hvert fald ikke de gamle, der er plejehjemspatienter, oplever hospitalsvæsenet som et forkromet system. Og når de ligger på hospitalerne, hænger det sammen med, at en af ministerens forgængere, nemlig den nuværende finansminister, skrev ud til landets kommuner: Lad være med at bygge plejehjem, til trods for at vi dengang havde 3.000 plejehjemspatienter på vore sygehuse. Tallet er steget til 6.000, har ministeren jo ved en senere lejlighed oplyst os andre om. Det er en kæmpebelastning for hospitalsvæsenet og dem, der i øvrigt måtte have brug for hospitalsvæsenet.

Der står kun en meget lidt konkret bemærkning om refusioner og finansiering, og derfor vil jeg bede ministeren kommentere dette spørgsmål.

Vi ved jo godt, hvorfor de ligger dér: man sparer simpelt hen penge. Kommunerne vil have dem på hospitaler; det er en helt anden kasse. Ønsker ministeren at inddrage refusioner eller finansieringsovervejelser i forbindelse med en omlægning, så vi kan forhindre en udvikling, der medfører, at et stadig større antal plejehjemspatienter ligger på vore hospitaler?

(Kort bemærkning).

**Carsten Andersen (SF):**

Der er to korte spørgsmål, som jeg egentlig synes det ville være meget rart at få ministerens kommentar til, inden vi går videre.

Det ene er spørgsmålet om refusioner og om råd og vejledning. Er meningen med udtrykket, at det var en god diskussion værd, at det skal blive på snakkeplanet, eller kan vi komme over til noget konkret? Jeg skal da gerne give ministeren medhold i, at der kan være nogle afgrænsningsproblemer, men disse afgrænsningsproblemer er da beskrevet i den grønne betænkning, vi har fået tidligere, hvor man har givet nogle klare henvisninger. I alle tilfælde må man kun opfatte de fremskudte forvaltningskontorer, som vil opstå ude i miljøerne, som tilbud om råd og vejledning.

Noget andet – sagt for at jeg ikke skal blive misforstået i den debat, der kommer – er de

[Carsten Andersen]

krav, der stilles til bistandsklienterne. Erik B. Smith var inde på, at jobtilbudsordningen, uddannelsestilbud osv. godt kunne være et krav til bistandsklienterne om en aktivitet, og det vil vi ikke afvise, men vi opfatter det som noget positivt i forhold til kravet om, at man skal sendes ud på et socialt arbejde. Der er en gradforskkel på de to ting, og det synes jeg det er værd at undersøge, sådan at vi ikke går fejl af hinanden, når vi diskuterer disse problemer. Hvis der er et indholdsmæssigt fornuftigt forslag og tilbud, synes jeg egentlig godt, man kan sige: Hvorfor vil du ikke tage imod det?

(Kort bemærkning).

**Jane Oksen (FP):**

Det er i anledning af ministerens forundring over, at Fremskridtspartiet går ind for skønsprincippet. Tilsyneladende er vi det eneste parti her i Folketinget, der synes, det er et udmærket system, hvor man giver mennesker den hjælp, de har behov for, efter en individuel vurdering.

Jeg vil gerne spørge ministeren, som jeg tidligere har gjort, hvad hun egentlig agter at gøre ved det. Jeg har læst i dagspressen, at man nu vil til at lappe lidt på den gældende ordning, og det må jo betyde, at man alligevel erkender, den ikke er god nok. Man vil lappe på den på den måde, at man nu kun skal kunne opnå dagpengeniveauet. Jamen så er der jo stadig væk nogle, der får mere, end de fik før, og det kan da ikke være rimeligt. Hvad med at gå tilbage til det, der hedder tidligere levestandard? Det synes jeg ville være mere rimeligt.

Det er reelt sådan, at man kan have arbejde en kort tid og så hoppe over på bistandshjælpen. Det kan ikke være rigtigt, og det er en af grundene til, at der gives de kæmpesummer, vi hører om. F.eks. har jeg lige læst, at en familie med 4 børn i Holstebro får 200.000 kr. skattefrit, og man kan ikke slå en avis op, uden at man kan læse andre eksempler fra en hvilken som helst kommune på, at dette system er totalt asocialt. Den almindelige befolkning forstår det ikke, de føler sig til grin for deres eget arbejde.

Men det, der ødelægger systemet, er det, man kalder rimelige boligudgifter. Man giver rask væk til en kæmpehusleje, betaler folks terminer osv. Jeg vil gerne spørge ministeren, hvad hun betragter som rimelige boligudgifter. Vi har og-

så set de enorme lejer, som flygtninge må give for deres lejligheder. »Rimelige boligudgifter« er i hvert tilfælde noget, jeg vil bede om at man ser på.

(Kort bemærkning).

**Yvonne Herløv Andersen (CD):**

Jeg er glad for det, hr. Carsten Andersen sagde om den sociale arbejdsanvisning, for det, vi først og fremmest skal slå imod dér, er de fordomme, der findes om det. Det er sagt klart af mange ordførere i dag, at der er mennesker, som ikke kan klare det krav om effektivitet, der stilles på arbejdsmarkedet. De kan måske klare et par timer, hvis man tager dem i hånden derhen. Men det er væsentligt at få dem i gang, så måske skulle vi ikke kalde det noget bestemt endnu, men være enige om at søge at få dem i gang, som i dag ikke ved egen hjælp kan komme det, men som skal tages i hånden.

Hr. Jens Thoft talte om omstilling. Hvorfor har vi ikke set på budgetterne, at vi har fået nogle penge ud af det nu? Det har man ikke, fordi det gamle system med de mennesker, der er i det, eksisterer sideløbende med det nye, vi bygger op; derfor har vi ikke set noget endnu. Vi arbejder lige i øjeblikket ude i amter og kommuner med omstilling, som gerne skulle give os de besparelser, så ministeren forhåbentlig får at se på et senere tidspunkt, at vi anvender pengene mere fornuftigt.

Endelig synes jeg, at fru Jane Oksens sidste indlæg var meget kortsigtet, for det er utrolig dyrt at forsørge et menneske, fra det er 25-30 år og op til pensionsalderen. Det koster langt mere, end det koster lige i øjeblikket at sørge for at få den pågældende videre.

**Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):**

Hr. Erik B. Smith spurgte, om vi vil indføre en ungdomsgarantiordning. Dertil vil jeg sige, at dersom man fra denne regerings side af og til skulle komme til at lave noget, der minder om det, Socialdemokratiet har lavet, så er vi i hvert fald så diskrete, at vi kalder det noget andet. Jeg mener, der skal en hel del aktiviteter i gang for den gruppe. Vi er begyndt lidt på det med kontanthjælpsforslaget fra før jul, men vi skal videre ikke mindst for denne gruppe. Jeg er dog ret sikker på, at vi ikke vil kalde det en ungdomsgaranti.



[Socialministeren]

Hvad angår spørgsmålet om, hvis skyld det er, at der ligger ældre mennesker på plejehjemmene, tror jeg ikke hr. Erik B. Smith har ret. Den undersøgelse, jeg foranstaltede i foråret, og som Socialstyrelsen gennemførte, viste faktisk, at der nok var ca. 4.500 ældre mennesker, der ventede, men der var intet, der tydede på, at det tal var blevet større, end det havde været før i tiden. Jeg mener ikke, det er noget, vi skal stå og drille hinanden med, for jeg synes, problemet er stort, og uanset om tallet havde været større, mener jeg, det er et af de områder, vi må gøre noget ved. Vi har dette friamtsforsøg kørende i Nordjyllands Amt, og det er muligt, det bør køre videre eller gøres landsdækkende – det er det vel lige tidligt nok at svare på. Jeg ser nu, at en kollega til mig er til stede, der måske ved mere om dette forsøg, men jeg vil i hvert fald sige, at det efter aviser at dømme har haft den virkning, at kommunerne nu trækker deres ældre hjem, og det er klart, at det helt store problem består i, at når det drejer sig om hospitalsudgifter, er det amtet, og når det drejer sig om plejehjemsudgifter, er det kommunen.

Jeg tror, vi på længere sigt får løst mange af disse problemer ved det ældreboliglovsforslag, som vi alle har været enige om at få igennem, men på kortere sigt hedder det muligvis betalingsordning fra kommunens side, hvis man vil slippe for at tage sig af sine ældre på den måde, eller det kan hedde andre ting. Det lille udvalg, jeg fik nedsat i forbindelse med denne undersøgelse, har peget på nogle forskellige løsninger, men sagen er selvfølgelig, at det, der hedder samordning mellem sundheden og det sociale, ikke er nogen ny sang.

Hvad angår spørgsmålet om rådgivning og vejledning, vil jeg sige til hr. Carsten Andersen, at jeg ikke mener, jeg kan komme længere i dag end til at sige, at afgrænsningsproblemerne er noget af det, vi må drøfte åbent med dem, for jeg mener ikke umiddelbart, at man bare kan skrive oprettelsen af et eller andet områdekontor på en refusion – det kommer lidt an på, hvad man laver bagefter, om man også sidder dér og administrerer. Det tror jeg nu ikke man gør; jeg tror, at de kommuner, der er tale om her, bevidst foretager et opsøgende arbejde. Jeg synes altså, problemet er afgrænsning, men jeg synes også, ideen er god, og det er som sagt et af de punkter, jeg synes vi skal tage op med kommunerne. Om det kan lade sig gøre eller ej, ved jeg ikke, men jeg synes altså, det er en god idé.

Så er der spørgsmålet om de sociale støtteopgaver. Jeg har ikke forestillet mig, det skulle være et krav, men alle peger på – og det blev også nævnt i fattigdomsrapporten – at vi har en gruppe mennesker i kontanthjælpssystemet, der ikke kan gå ind i en boglig uddannelse – mennesker, som bliver skrækslagne, når de hører, de skal have hf i engelsk, eller hvad det nu er. For disse mennesker kunne en sådan opgave måske være et springbræt til, at de turde tage den hjemmehjælperuddannelse, dette at de mærkede: Her er der nogle, der er glade for mig; jeg gør det egentlig meget godt; der er nogen, der har brug for mig; her kan jeg godt slå til. Det kunne blive et springbræt til den uddannelse, de så tør gå i gang med. Jeg tror, der er en hel del af de mennesker, vi har haft gående længe i systemet, der ikke tør gå i gang med en uddannelse, skønt mulighederne har været der. Jeg tror, det boglige niveau for en hel del af de mennesker desværre ligger for højt, eller de er bare skrækslagne over det, fordi de ikke har været i skole så længe og ikke tør begynde på det i en alder af 40 eller noget i den stil.

Jeg var glad for tilsagnet om, at vi i hvert fald kan drøfte den tanke, om man ikke kunne sige til ikke mindst de yngre her: Nu må du træffe et valg. Det er muligt, det skal være et jobtilbud, et arbejdstilbud eller noget andet, men man skal i hvert fald kunne sige til dem: Hør nu her, nu må du altså tage dig lidt sammen, nu må du prøve nogle af disse ting! Men jeg har aldrig forestillet mig, at disse sociale støtteopgaver skulle være et krav til de mennesker, for så tror jeg, det ville være en dårlig idé at sende dem ud – det skulle være et tilbud.

Jeg vil gerne sige til fru Jane Oksen, at jeg ikke har sagt noget som helst om, at man kun opnår dagpengeniveauet – jeg har set det citat i avisen. Det, jeg har sagt, er, at vi må forsøge at se kontanthjælpen i relation til lavtlønsområdet og arbejdsløshedsdagpengene, og det er også det, der står i redegørelsen. Det er ikke nogen nem sag, og jeg tror ikke, at fru Jane Oksen og jeg ret nemt kunne blive enige om, hvor niveauet skal ligge. Jeg vil også meget nødig begynde mig ind på en vurdering af, hvad der er en rimelig boligudgift. Det er sikkert beskrevet i en lov, men jeg er altså ikke sagsbehandler – jeg er kun socialminister.

(Kort bemærkning).

**Jørgen Tved (FK):**

Jeg følger rimelig godt med i hvert fald i de debatter, hvor jeg selv er ordfører, men jeg hørte ikke ministeren besvare det spørgsmål, jeg har stillet. Derfor vil jeg spørge for tredje gang ministeren: Er denne redegørelse andet end en fis i en hornlygte, når ministeren åbenbart ikke her vil gå op og sige, at der ikke bliver skåret i de sociale budgetter for finansåret 1989? Eller er ministeren allerede involveret i nedskæringer på budgettet for det område, hun administrerer?

Når en politiker som Venstres ordfører, formand for Finansudvalget hr. Ivar Hansen, siger, der skal skæres 10 mia. kr., går jeg ud fra, det har belæg, og så er jeg helt overbevist om, at det hverken sker på militærudgifterne eller på de indirekte og direkte tilskud til arbejdsgiverne. Derfor vil jeg gerne vide, om det sker på det sociale område.

**Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):**

Jeg skal påtale hr. Jørgen Tveds sprogbug.

**Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):**

Det er såmænd heller ikke sprogbugen, der kunne friste mig til at svare spørgeren, men da det kan have interesse for andre, kan jeg sige, at ethvert medlem af dette Ting, der bare har været medlem i mere end 8 dage, ville vide, at man den 26. januar ikke har nogen som helst oversigt over, hvordan et finanslovsforslag, der skal præsenteres i august, kommer til at se ud. Men jeg tror gerne, at hr. Jørgen Tved ikke ved det.

(Kort bemærkning).

**Jørgen Tved (FK):**

Jeg har nu ellers set flere ministre udtale sig om den slags i pressen. Men jeg fik ikke noget svar, for spørgsmålet lyder, om ministeren herfra vil give os nogen garanti for, at der ikke skæres. Det var så enkelt, at der kunne svares ja eller nej, men intet svar eller et forsøg på at danse uden om er også et svar.

**Jytte Hilden (S):**

Jeg er så heldig, at jeg hverken skal svare eller danse udenom, men jeg skal starte anden runde af denne socialpolitiske debat.

Ministeren refererede mig for, at jeg havde sagt, det var som at stikke hånden i en hvepserede. Nej, jeg brugte faktisk et andet udtryk. Jeg sagde, at spørgsmålet om kontanthjælp, dagpenge og lavtlønsområdet er et minefelt, og det mener jeg, for vi kan faktisk risikere at slå hele vores sociale system og hele det udmærkede sikkerhedsnet, der er i dagpengesystemet, i stykker, hvis vi ikke tænker os gevaldigt godt om. Så når jeg brugte det udtryk, er det, fordi vi alle sammen kommer over at stikke hånden i en hvepserede, men der er ingen af os, der kommer godt fra at træde på en mine.

Vores tobenede strategi er krav og ansvar, social retfærdighed, der hænger sammen med økonomisk ansvarlighed: hvis man vil have medbestemmelse og medeje, må man have tryghed i det sociale system i relation til familien. Det er de kodeord, vi fra Socialdemokratiets side har forsøgt at give i denne debat.

Men hr. Erik B. Smith har jo ret, når han spørger ministeren, om hun ønsker at genindføre en ungdomsgaranti. Det skal ikke være ordene, der skiller os, men jeg forsøgte i mit første indlæg at referere til nogle erfaringer fra Sverige. Jeg lagde megen vægt på at fortælle, at de borgerlige og Socialdemokraterne i Sverige har været enige om disse erfaringer i årtier. Derfor er det, vi nok savner lidt fra ministerens side, spørgsmålet om, hvad der skal ske nu. For det er jo ikke sådan, at vi står på bar bund – der findes en lang række frikommuner for øjeblikket. Indenrigsministeriet udgav i efteråret en udmærket oversigt over nogle af disse frikommuneforsøg, bl.a. på social- og sundhedsområdet, og et af dem drejer sig om ret til begrænset indtægt uden fradrag i kontanthjælp. Der kunne ministeren få belæg for nogle konkrete forslag.

Et andet af dem drejer sig om ekstraordinær bekæmpelse af arbejdsløsheden, aktivisering af passive bistandsmidler, hvor unge forsøges sat i gang i private virksomheder, og hvor vi fjerner nogle af de aldersgrænser, der er.

Et tredje af dem drejer sig om individuel vejledning, og specielt i relation til kvinder kunne der være brug for at gøre noget ved især den øvre aldersgrænse. Derfor er mit spørgsmål til ministeren: Hvorfor har ministeren ikke med afsæt i nogle af de initiativer, vi kender, lagt nogle mere konkrete forslag frem på Folketingets bord? Jeg tror, vi alle sammen i denne diskussion har været enige om, at der er udmærkede

[Jytte Hilden]

ord og udmærkede tanker i det, ministeren har lagt frem, men vi har næsten også alle sammen – i hvert fald de partier, som jeg anser for at være ansvarlige – appelleret til, at vi får et bud på, hvor pengene skal komme fra, hvordan det skal omsættes i handling – og jeg tror, det er det budskab, ministeren vil ende med at gå fra denne debat med.

Der er én ting, der undrer mig, og det er, at man i regeringen ikke kan se det helt åbenbare i, at kulturelle tilbud faktisk er socialt forebyggende. Jeg undrer mig over, at vi har en kulturminister, der simpelt hen sover tornerosesøvn. Da socialministeren var kulturminister, var det i hvert fald ikke det, man kunne beskyldte hende for. Derfor appellerer jeg faktisk også til regeringen om at komme med nogle bud på, hvordan hele den kulturelle verden kan ikke bare hjælpe os, for så bliver det så passivt, men få os til at bruge det, der er karakteristisk for kulturelle tilbud, kigge efter talenter, følge det ordsprog, som Gummitarzan har, »alle er gode til et eller andet, det gælder bare om at finde ud af hvad«. Jeg vil altså foreslå ministeren at overveje, hvordan vi skal bruge de kulturelle tilbud. Det er alt for fattigt at køre i disse sektorer med undervisning, arbejdsmarked, socialsektor, når vi måske kunne binde noget af det sammen. Da fattigdomsrapporten kom, argumenterede den borgerlige regering sådan: Uh, dér kan man bare se, det er ikke et spørgsmål om penge – hus forbi, og derfor behøvede man ikke at gøre noget. Det er meget dyrere, minister, at sætte ind med kulturelle tilbud, end det er bare at give penge, havde jeg nær sagt, passivt ud, og det synes jeg også er den positive undertone, der ligger i ministerens redegørelse.

Jeg er helt overbevist om, at der i dette Folketing er politisk vilje til at gøre noget. Men man kan ikke klandre oppositionspartierne for, at vi ikke magter den voldsomme opgave, det er teknisk set at få forslagene frem. Derfor må konklusionen af dagens debat være, at ministeren nu må fremsætte nogle forslag, som vi kan tage stilling til. Det mener jeg i hvert fald man mener i nogle af de partier, som bevæger sig på midten, og til dem tæller jeg faktisk helt fra SF og vel et stykke ind i regeringen, selv om man for et enkelt partis vedkommende kan diskutere, om det ligger på midten.

Ministeren indleder sin redegørelse med at sige, at hun vil gøre op med nogle myter, og det

kan selvfølgelig være udmærket, men vi vil gerne i dag have aflivet den myte, at ministeren kun taler, men ikke handler.

**Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):**

Det er fortsat ikke tilladt at anvende direkte tiltale.

**Aase Olesen (RV):**

Jeg vil først og fremmest fortsætte den række af meldinger, som jeg ikke nåede at afslutte i første omgang. Det, jeg mener er vigtigt at få sagt, er en melding om det afsnit, der handler om flygtningepolitikken. Jeg tror simpelt hen, at opgaven at integrere flygtninge – og for den sags skyld også indvandrere – i vort samfund er en af de største socialpolitiske opgaver og udfordringer til danskere i al almindelighed. Jeg er meget enig med ministeren, når hun siger, at vi nok kan tilrettelægge denne integrationsproces bedre, end vi gør i dag, og at det i høj grad også drejer sig om elementær viden hos den danske del af befolkningen om flygtningeforhold osv. Jeg tror, man skal være klar over, at der tidligere var omkring 5 pct. af flygtningene, som blev direkte integreret ud som bistandsklienter, mens forholdet i dag er omvendt, sådan at 95 pct. af dem, der er parat til at gå ud i det danske samfund, bliver direkte ekspederet over i bistandssystemet. Det er klart, at det er noget, vi bør gøre noget ved, og det kræver en enorm indsats – ikke mindst en kulturel indsats.

Ministeren ved det, men jeg synes dog, det skal siges her ved behandlingen, at Folketingets Socialudvalg i næste uge begiver sig på studierejse indenlands for at se på et par integrationscentre, så det er altså noget, vi har sat på dagsordenen, og jeg håber ligesom den forrige taler, at ministeren vil fremsætte forslag i det omfang, det overhovedet er nødvendigt.

Dernæst vil jeg vende tilbage til vore diskussioner om uklarheder og selvmødsigelser. I indledningen står der, at vi er oppe på at bruge ca. en tredjedel af de samlede offentlige udgifter på det sociale område. Dette kan ikke fortsætte. Vi har simpelt hen ikke råd til det, og at det betyder – jeg håber, jeg citerer rigtigt – at det ikke skal udvikle sig til at blive til halvdelen af de samlede udgifter. Jamen sådan kan jeg altså ikke læse det, men hvorfor skriver ministeren så ikke det? Man kan måske ikke stille ændringsforslag til en redegørelse, men jeg læ-

[Aase Olesen]

ser det faktisk anderledes. Jeg læser det, som om det ikke kan fortsætte med at udgøre en tredjedel, men nu har vi altså ministerens ord for, at det er ikke det, det handler om. Så langt, så godt.

Så var der de andre mærkværdigheder. Om ældrepolitikken står der: »Forbedringer koster for det meste mange penge, og der vil efter de seneste forhøjelser af pensionerne ikke være mulighed for forhøjelser i den nærmeste fremtid. Regeringen lægger fortsat vægt på, at realindkomsten for pensionisterne fastholdes. I de sidste 4-5 år er realindkomsten efter de almindelige pensionsreguleringer blevet mere end fastholdt. I forhold til lønmodtagernes disponible indtægt er pensionerne i denne periode således steget med ca. 10 pct.«

Det står på sp. 5007 i redegørelsen. Men så står der på sp. 5009:

»I sammenhæng hermed skal det i øvrigt fremhæves, at pensionisterne som følge af de nu afsluttede forhandlinger om finansloven for 1988 kan se frem til betragtelige forbedringer fra 1. juli 1988. Pensionen vil blive forhøjet for alle grupper, men særligt for pensionister på laveste niveau.«

Vi har lige hørt ministeren sige, at nu er det nødvendigt at skrælle af for at finde de svage grupper. Hvorfor vil man så forhøje pensionen for alle grupper? Jeg går ud fra, at dette er skrevet nogenlunde i sammenhæng, og at de 10 pct.'s reallønssstigning er før den nye stigning, der skal træde i kraft 1. juli. Ellers må ministeren korrigere mig.

Som en kommentar til fru Jane Oksens anmodning om, at vi fik set på det med boligudgifterne og deres beregning i bistandsloven, må jeg altså bede fru Jane Oksen om først selv at læse i bistandsloven. Fra § 37 og fremefter kan man se, hvordan bistandshjælp, den såkaldte kontanthjælp, beregnes nu.

Jeg vil også til ære for referatet sige, at vi i udvalget har bedt om at få de beregninger, som ifølge avisoverskrifterne skulle føre til forøgede udgifter på kontanthjælpsområdet på 400 mio. kr. Jeg vil advare mod, at vi her i Folketinget diskuterer alene ud fra avisoverskrifter. Vi må først få de beregninger i udvalget, og derefter må vi se, hvad der er hold i, og hvad der bare er snak og løse rygter.

**Carsten Andersen (SF):**

Jeg vil godt fortsætte lidt med økonomidebatten. Jeg er glad for, at vi har fået afklaret, at udviklingen så ligger imellem en tredjedel og halvdelen. Jeg gjorde det lille regnestykke at finde ud af, hvad egentlig en tredjedel var. Hvis man modregner indtægterne på det sociale område med udgifterne på det sociale område, så kommer vi ned på 25 pct. af den samlede omsætning. Det skal jeg ikke hænge mig så meget i.

Men så må man jo også få nogle garantier for, at der ikke bliver overført flere udgiftsområder fra dagpengesystemet til det sociale område. Det er egentlig det, der har sat det virkelig store skub i belastningen af det sociale område, at a-kassesystemet med den lovgivning, som er blevet gennemført dér, simpelt hen har skrællet en stor del over i det sociale system.

Det kræver jo, at man tager nogle af de initiativer, som er nævnt i redegørelsen, sådan at man får ført en stor del af de bistandsklienter, som egentlig er kommet over på bistandshjælp på baggrund af arbejdsløshed, tilbage. Socialministeren var selv inde på, at der faktisk er 2 år at løbe på, før det går galt for den arbejdsløse, som er havnet i fangnettet på bistandskontoret.

Jeg vil sige tak for, at vi fik drejet debatten omkring hjælpen til bistandsklienter over til, at den kunne være springbrættet til en uddannelse. Så synes jeg egentlig, at det får et andet indhold, for så er det ikke mere, hvad skal man sige, et anvisningskontor, men så går det ind i et tilbud til den enkelte, sådan at man tager den samlede situation op. Jeg har set en række tilfælde, hvor man simpelt hen arbejder med en langsigtet erhvervspraktik for folk, som skal i gang igen, sådan at det indgår i en samlet plan, og det synes jeg er en helt anden ting.

Så vil jeg vende mig mod et emne, som slet ikke har været debatteret. Når jeg ikke tog det op i første omgang, så var det, fordi jeg med bestemthed regnede med, at det ville komme op. Det er spørgsmålet om de private organisationer. Lad mig sige med det samme, at i det sociale arbejde har de private organisationer udført et meget vigtigt udviklende socialpolitisk arbejde, men jeg vil godt hæfte mig ved den formulering, som står på sp. 5005 om arbejdet med de fattigste: »Ikke fordi vi finder, at arbejdet med de fattigste skal påhvile private organisationer, men fordi de mest ressourcefattige i vid ud-

[Carsten Andersen]

strækning søger til disse organisationer om hjælp og ikke går til socialforvaltningerne.

Er det egentlig ikke sådan, at socialforvaltningerne ikke sætter foden uden for døren og derfor ikke er det relevante tilbud?

På undervisningsområdet og også inden for socialområdet og boligområdet siger vi, at det private område kan langt mere, end det offentlige kan. Hvorfor kan vi ikke give de offentlige institutioner samme muligheder som de private, sådan at de kan optræde på samme måde som en række af de private organisationer, ud af de beskyttede lokaler, ud i felten og arbejde og tage nogle af de nye metoder op. Det behøver ikke altid at være så fint med kontormæssig indretning osv. osv., for man kan jo se, at der også er andre kvaliteter i arbejdet, som gør sig gældende, som en række af de private organisationer har. Jeg vil ikke have skudt i skoene, at vi taler imod de private organisationer, men jeg siger, at der er en lang række af de ting, der fungerer i de private organisationer, som man godt kan bruge i det offentlige.

Til slut vil jeg med hensyn til den pensionsreform, som er omtalt i redegørelsen, sige, at med den løsningsmodel vil det vare omkring 30 år, før nogen kommer til at opleve, at de via den arbejdsmarkedspension, som dér foreslås, kommer på højde med de overenskomstpensionsdækninger, som vi har i øjeblikket. Derfor peger vi fra SF's side på, at vi må i gang med en forhøjelse af folkepensionen for den gruppe, som ikke har en ordentlig overenskomstmæssig pension eller en ordentlig pensionsdækning. Det kan bl.a. ske ved en forhøjelse af ATP-bidraget, og vel også ved en vis solidarisk ordning for de forskellige pensionsområder. Det synes jeg lige, at vi skulle have med.

(Kort bemærkning).

**Jytte Hilden (S):**

Det, der bringer mig op, er hr. Carsten Andersens bemærkninger omkring spørgsmålet om udligninger og lign. Et af de frikommuneforsøg, som jeg omtalte før, drejer sig netop om at få unge, der er på bistandshjælp, i aktivitet. Der er det problem, at staten derved vil spare bistandsmidler, mens det faktisk er kommunerne, der betaler for den aktivitet, der sættes i gang. I det forsøg, som jeg her tænker på, siger man så simpelt hen, at man ved at bruge de passive bistandsmidler til en ekstraordinær indsats

kan få unge kontanthjælpsmodtagere ud på arbejdsmarkedet, og disse midler overføres ved forsøget fra Socialministeriet til de respektive kommuner efter en standardiseret beregningsmetode.

Vil ministeren tage sådanne tanker op og konkretisere dem yderligere, hvor man altså forestiller sig, at når en kommune går i gang med noget, så koster det noget, til gengæld spares der penge på det statslige budget? Det er jo et spørgsmål om omprioriteringer, det er et spørgsmål om omfordelinger.

Jeg vil også efterlyse ministerens svar på det, som jeg flere gange selv har været inde på, og som også berøres af det, som hr. Carsten Andersen var inde på, nemlig de private. Det er tilsyneladende sådan, at private organisationer er o.k., hvis det er hjælpeorganisationer, så kan de få 10 mio. kr. vupti, når vi lige pludselig har et fattigdomsproblem i Danmark. Men hvordan ligger det med ministerens holdning til spørgsmålet om, hvilke krav der skal stilles til det private arbejdsmarked, altså spørgsmålet om et samarbejde mellem privat og offentligt? Det er tilsyneladende i regeringens ideologi o.k., når det gælder hjælp, men er det også o.k., når det drejer sig om produktion, eller er det lige præcis her, vi når en ideologisk grænse, som forhindrer nogle fornuftige ordninger i dette land? Det vil jeg gerne spørge ministeren om.

**Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):**

Må jeg først sige generelt, at jeg syntes egentlig, jeg havde redegjort for, hvorfor de konkrete forslag ikke alle står der, og hvorfor alle forslag ikke er lige konkrete. Det er, fordi vi skal i gang med meget hurtigt at mødes med kommunerne, mødes med de praktiske folk og få belyst det her, og derefter vil jeg fremsætte lovforslag.

Det kan ikke være en hemmelighed for de socialpolitiske ordførere, at jeg har bebudet, at der fremsættes lovforslag her i foråret. Jeg er sikker på, det står i lovprogrammet, det er omtalt adskillige gange i hvert fald i pressen under omtalen af redegørelsen. Så der er altså ingen, der behøver tvinge socialministeren til at fremsætte lovforslag. Det skal nok komme, det har faktisk været planen det sidste halve år, at det skulle komme. Men jeg syntes, det var nyttigt at få en redegørelsesdebat her i Tinget, og jeg synes, debatten har bekræftet, at det er godt at få holdningerne frem, eventuelt nogle nye, gode forslag, der kunne indgå i det her.

[Socialministeren]

Der er kommet flere forslag om, hvordan kommunerne kunne få et incitament til at give andre et incitament til at komme i gang igen, og jeg skal meget gerne tage det med. Det er klart, der kan ligge økonomiske begrænsninger for noget af det, men vi har dog trods alt stadig væk den mulighed, at kommunerne bruger noget af det, vi kalder pligtbeløbet, til bekæmpelse af arbejdsløshed.

Jeg ser naturligvis også, ligesom andre har nævnt det, muligheden i, at sparet kontanthjælp jo ikke bare er sparet kontanthjælp, men højst sandsynlig også giver besparelser på en lang række følgeområder med de problemer, der kommer for mennesker, når de føler, at ingen har brug for dem, og det være sig alkohol, børn, der bliver anbragt uden for hjemmet, eller hvad det nu kan være. Jeg tror, at der er god økonomisk fornuft i det her, men jeg tror navnlig, der er god menneskelig fornuft i det.

Naturligvis har vi skelet til – eller mere end skelet til, kigget i – listen over frikommuneforsøg, da vi stillede nogle af disse muligheder op. Vi er endnu ikke færdige med at drøfte mulighederne. Det er da højst sandsynligt, at man kunne lade indgå flere tanker i frikommuneforsøgene og udvide nogle af ordningerne dér, det tror jeg da meget gerne man kan.

Jeg er helt enig i det, der blev sagt om den kulturelle verden. Vi har berørt muligheden i Udvalget om Børns Dagligdag, hvor vi netop understreger, at institutionerne skal kunne åbne sig ud mod alt det, der kan foregå i et lokalsamfund. Jeg forestiller mig selv gerne samarbejde med idrætsverdenen, med kunstnere i området, med bibliotekerne og alt muligt andet, og jeg mener, at de to verdener har meget at give hinanden.

Jeg er også enig i, at en væsentlig del af fattigdomsproblemet er den kulturelle fattigdom. Jeg har ikke sagt, at det ikke også er penge, at fattigdomsproblemet var rensset for økonomiske problemer, men jeg har sagt, det er andet end penge, og en væsentlig del af fattigdomsproblemet er den kulturelle fattigdom, mangel på oplevelser, at fattigdommen måske viser sig foran videoskærmen.

Jeg har sagt, at der kommer forslag i foråret. Fru Aase Olesen blev ved med at vende tilbage til de 2 mia. kr. til pensionerne. Fru Aase Olesen og alle andre ved udmærket godt, hvordan de kom i stand. De kom naturligvis ind i forbind-

delse med den aftale, som regeringen lavede med Socialdemokratiet og i forståelse med Det Radikale Venstre inden jul. Regeringen mente heller ikke, der var råd til det, og det ved Det Radikale Venstre vist også udmærket godt, men vi skulle jo have finansloven til at hænge nogenlunde pænt sammen. Og jeg mener da, at de 2 mia. kr. så er blevet brugt på en fornuftig måde. Det vender vi jo tilbage til senere på dagen.

Jeg har såmænd også været forundret over, at der ikke har været mere debat om spørgsmålet om de private organisationer, men egentlig er jeg glad for det, for ligesom hr. Carsten Andersen sætter også jeg stor pris på det arbejde, de gør. Men det, der var alvorligt i fattigdomsundersøgelsen, var ikke, at man så kan gå ud og hjælpe de private organisationer med nogle penge til at hjælpe andre noget bedre. Nej, det, der var mest interessant ved denne undersøgelse, var efter min mening det, den påpegede om det offentlige system.

Jeg ved ikke, om det kræver lovændringer at give de offentlige bistandskontorer mulighed for at sende nogle medarbejdere ud og opsøge problemerne; jeg tror ikke, det er nødvendigt. Men jeg er ganske enig i, at det er en arbejds metode, som kunne stille det offentlige system på lige fod med det private. Det er ud på gaderne, som man jo også gør i nogle kommuner, jeg tror f.eks. Københavns Kommune sender folk ud dér, hvor de ved problemerne er. For det er det, de private gør, det er måske ikke så meget eller i hvert fald ikke alene, at de mennesker, der har problemerne, henvender sig til private organisationer. Nej, det er meget ofte det, at de private organisationers folk færdes dér, hvor de ved de møder de mennesker, der har problemerne, nemlig på gaderne og i stræderne og i parkerne osv. Det er jeg ganske enig i.

Men jeg er glad for, at det i hvert fald er blevet understreget, at de 10 mio. kr. er til et ganske bestemt formål, det er en nødhjælp, det er her og nu. Det har intet at gøre med, hvordan vi indretter vores sociale system i fremtiden.

(Kort bemærkning).

**Jytte Hilden (S):**

Jeg var glad for ministerens personlige betragtninger omkring kulturen og de muligheder, der er, både hvad angår idræt og i høj grad jo også hvad angår musik, for hvis der er noget,

[Jytte Hilden]

der interesserer unge mennesker i dag, så er det de to felter, hvor deres antenner er mest ude.

Mit spørgsmål til ministeren skal så være, om det også vil være muligt, at socialministeren inspirerer sin kollega kulturministeren, for p.t. er Kulturministeriet omdannet til et postkontor og en forlænget tv-kanal. Betyder det, som ministeren siger, at vi kan forvente regeringsinitiativer med hensyn til det aspekt, at kultur kan være socialt forebyggende, altså ikke alene en handlingsplan, som ministeren lover i sin redegørelse, fra både undervisningsministeren og arbejdsministeren om unges forhold, men at også Kulturministeriet kommer ud af de dér post- og tv-funktioner.

(Kort bemærkning).

**Carsten Andersen (SF):**

De private organisationer har den fordel i deres arbejde frem for en række offentlige organisationer, at de er fri for en række bestemmelser og cirkulærer og forskrifter og sådan nogle ting. Jeg har hørt om, at kommunerne i en vis grad er blevet bremsede i at oprette en form for selvejende institutioner under kommunen, sådan at en kommunal institution fik større frihed til at gå ud og lave et stykke arbejde; så det er ikke helt rigtigt, at en kommune bare kan køre ud. Endelig er der også nogle økonomiske begrænsninger, som gør, at kommunerne ikke gør det eller vil gøre det.

Men så er der en anden problematik, og det er de private organisationers ansvar for det arbejde, de laver. Vi har jo set, at private organisationer på grund af interne problemer og andre ting er ved at gå op i limningen og har svært ved at opfylde deres formål over for de mennesker, der henvender sig. Når det offentlige sender mennesker derhen for at få råd og vejledning eller andre aktiviteter, som egentlig er det offentliges ansvar, men som man håber på bliver løst dér, har vi altså ikke noget tilsyn med de private organisationer, om de egentlig opfylder den målsætning, som de reklamerer med at de vil gøre. Man kunne også tænke sig en forbrugerombudsmand på det område eller andre ting. Men det er et problem, som man ikke skal lukke øjnene for i samarbejdet med det private område.

(Kort bemærkning).

**Aase Olesen (RV):**

Selv om vi vender tilbage til punktet senere på dagen, vil jeg dog gerne anholde ministerens bemærkning om, at Det Radikale Venstre omkring finansloven skulle have udtrykt forståelse for en generel forhøjelse af pensionerne. Det har vi aldrig nogen sinde gjort. Tværtimod har gentagne radikale ordførere på forskellige områder fremhævet, at hvis vi havde 2 mia. kr. til at kaste ud i al almindelighed, så vidste vi godt, hvor vi skulle bruge dem til nogle specifikke opgaver, som vi gerne ville have løst. Vi har aldrig nogen sinde gjort os til talsmand for en generel forhøjelse af pensionerne. Aldrig!

**Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):**

Jeg beklager meget, at jeg har gjort fru Aase Olesen så frygtelig vred. Sådan var det bestemt ikke ment. Jeg mener, jeg udtrykte mig sådan, at den aftale – eller hvad vi nu snart tør kalde den – som regeringen indgik med Socialdemokratiet, havde en vis forståelse hos Det Radikale Venstre. Men hvis jeg har fornærmet nogen ved at sige det, så beklager jeg det, det var ikke meningen.

**Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):**

Jeg bedømmer, at vi er tæt på afslutningen af debatten. Der er jo en række andre sociale sager på dagsordenen senere.

(Kort bemærkning).

**Yvonne Herløv Andersen (CD):**

Jeg forstod godt formandens henstilling, og jeg skal gøre det kort.

Jeg mener ikke, det er nødvendigt at lovgive for at få det kulturelle og det sociale til at arbejde sammen. Det går helt fint. Må jeg komme med et eksempel fra Holbæk, hvor ungdomscenteret sendte unge mennesker ud at samle andre unge mennesker op på værtshusene, og hvor de nu ellers hænger rundt omkring. Og det blev så til et teaterprojekt, hvor man også oprettede noget, der hedder Café Kaos, som går vældig fint. Og senere hen så får de arbejdstilbud, og så går det af sig selv. Det offentlige kan sagtens. Men går det hånd i hånd med private, så er det ingen skade til.

(Kort bemærkning).

**Jytte Hilden (S):**

Min korte bemærkning skal være til fru Aase Olesen, som nu flere gange har beklaget sig over, at der er afsat 2 mia. kr. til pensionisterne.

Det var et højt prioriteret ønske fra Socialdemokratiets side i valgkampen, og det var et ønske, som vi fik igennem qua de aftaler, vi traf med regeringen i forbindelse med finanslovsforhandlingerne. Vi har nu engang den opfattelse, at hvis man skal have noget igennem, så kommer man med noget, og så giver man også noget.

Vi er glade for den aftale, der er lavet. Men det betyder ikke, at vi står for en politik, hvor vi generelt bare pumper penge ud, eller hvad det var for et andet lidt utiltalende udtryk, som fru Aase Olesen brugte. Tværtimod har jeg hele tiden gentaget i denne debat, at social retfærdighed og økonomisk ansvarlighed hører sammen, og at man godt kan omprioritere mellem grupper. Hvis man ikke kunne det, så kunne vi jo godt lukke boksen herinde.

(Kort bemærkning).

**Aase Olesen (RV):**

Jeg er glad for, at fru Jytte Hilden i forbindelse med bevillingen af de 2 mia. kr. nævner ordet valgkamp. Det er udmærket at få slået fast, at denne almindelige delen penge ud over et bredt felt alene har til formål at takkes vælgere.

For Det Radikale Venstre handler socialpolitik om de svage grupper i samfundet.

**Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):**

Så er det tæt på afslutningen.

(Kort bemærkning).

**Jytte Hilden (S):**

Det er jo sært, at man specielt fra et lille parti, som vel må være interesseret i at blive større, skal høre, at det er en fejl, at man faktisk står ved de løfter, som man giver i forbindelse med den politik, som man lægger frem, og som man selvfølgelig især prioriterer i en valgkamp.

Der er ingen som helst tvivl om, at de 2 mia. kr., der blev skævdelt, ½ mia. kr. på én måde, og 1½ mia. kr. til en fremrykning, er præcis den samspilsløsning, som Det Radikale Venstre og regeringen var enige om før sommerferien.

Jeg synes, fru Aase Olesen i stedet for at brokke sig så gevaldigt over det her skulle glæde sig over, at vi nu rent faktisk får løst det meget store samspilspøblem, som de dårligst stillede pensionister var havnet i. For jeg har forstået på de tidligere debatter, der har været om netop dette spørgsmål, at det var et ønske hos De Radikale og også hos den borgerlige regering at få løst det problem.

De fleste af de her penge bliver altså brugt til at fremrykke en løsning, som fru Aase Olesen ved en tidligere lejlighed har syntes var udmærket. At der skulle være noget galt i, at det går lidt hurtigere, end De Radikale kan være med til, det synes jeg faktisk er sært. Så jeg vil gerne have, at fru Aase Olesen heroppefra tilkendegiver, hvad der er galt ved at fremrykke en samspilsløsning, som under alle omstændigheder ville komme. Og så kommer den faktisk nogle af de pensionister, der er dårligst stillet, til gode.

(Kort bemærkning).

**Aase Olesen (RV):**

Det ville jo være rart, hvis fru Jytte Hilden en gang imellem overværede de debatter, vi har her i Folketinget.

Jeg og flere andre Radikale har mange gange sagt, at det, vi ville være med til, hvis der skulle bruges penge på pensionsområdet, var at fremrykke samspilsløsningen. Det kan vi vende tilbage til under et senere punkt på dagsordenen. Men det var ikke det, jeg talte om før, det var, at man samtidig generelt hæver niveauet. Og det er overhovedet ikke en diskussion med Socialdemokratiet, men et spørgsmål om, at regeringen i sin socialpolitiske redegørelse skriver, at det vil man ikke. Og så gør man det alligevel.

Det er faktisk et spørgsmål og en diskussion, jeg har med socialministeren. Og så kan vi tage den anden diskussion, når vi kommer til punktet på dagsordenen.

Vi er ikke løbet fra noget som helst, tværtimod. Men, når Socialdemokratiet jævnlig holder lange prædikener om ansvarlighed, så synes jeg, man skulle tænke på, at man ikke for fremtiden får givet nogle løfter i en valgkamp, som bagefter koster landet dyrt.

Vi er ikke spor kede af, at man får opfyldt valglofter. Vi er meget kede af, at man nu blokerer for højst nødvendige løsninger på andre områder.



**Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):**

Da den sag, der nu diskuteres, er på dagsordenen senere i dag, får fru Jytte Hilden den sidste korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

**Jytte Hilden (S):**

Jeg skal til dem, der måtte lytte, og dem, der senere måtte læse, sige, at de ting, som Socialdemokratiet har på sit valgprogram, kommer på det program efter en meget nøje afvejning af, hvad vi synes er vigtigt her og nu, hvad vi prioriterer på kort sigt, og hvad vi prioriterer på lang sigt. Jeg håber ikke, vores taler er så kedelige, så det ligner prædikener. Men jeg er ked af, hvis fru Aase Olesen har det indtryk, at det derved blokerer for andre ting, for det er faktisk ikke vores ønske.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

**5) Forespørgsel nr. F 27:****Forespørgsel til socialministeren:**

»Hvad agter ministeren at gøre for at sikre, at kommunerne kan overholde indholdet i bistandslovens § 69, så ventelisterne til daginstitutionerne afskaffes?«

Af Jørgen Tved (FK) og Agerschou (SF), m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 17/12 87. Fremme af forespørgslen vedtaget 14/1 88).

**Begrundelse****Jørgen Tved (FK):**

Baggrunden for denne forespørgsel er dels en noget kryptisk formulering i bistandsloven om, at kommunerne skal sikre det nødvendige antal pladser i daginstitutionerne, og måske også en lidt underlig måde, som kommunerne fortolker denne formulering på.

Bistandsloven er som bekendt ikke af helt ny dato, og hvis loven skulle fortolkes helt efter bogstaven, ja, så var denne debat helt overflødig. Så var der ingen ventelister, så var problemet omkring daginstitutionerne løst.

Jeg tror, vi alle er bekendt med eksempler på familier, der har stået skrevet op til en plads i en daginstitution i meget lang tid, i så lang tid, at

det har haft betydning for forældrenes muligheder for beskæftigelse eller for deres muligheder for at få dagpenge ved at være til rådighed for arbejdsmarkedet. Uden en plads i en daginstitution til et eller flere børn kan man ikke være til rådighed, og dermed mister man sin ret til dagpenge.

Jeg tror også, vi alle kender til eksempler på sort dagpleje, som i bedste fald betyder, at nogle mennesker tjener sig nogle skattefrie kroner ved at tage ét eller flere børn i pleje, hvor forældrene må betale helt andre priser, end der måske er gældende i institutionerne, men hvor der også mangler den kontrol, der skal være med, hvordan børnene bliver passet. Nogle af os har måske også hørt om kommuner, der mere eller mindre lukker øjnene for forskellige pasningsordninger, der nok er på grænsen af det lovlige. Ja, der har måske været en tendens til, at ministeren har sat kikkerten for det blinde øje i forhold til nogle mere eller mindre tvivlsomme pasningsordninger.

Vi, der står bag denne forespørgsel, og det er SF og Fælles Kurs, er enige om, at pasningsproblemet nu inden for en overskuelig tid må løses, både af hensyn til børnefamiliernes beskæftigelses- og uddannelsessituation, men også af hensyn til en forsvarlig pædagogisk start for børnene. Og det er måske netop af hensyn til det sidste, at bistandsloven taler om daginstitutioner.

Når det er sagt, så er vi naturligvis også bekendt med, at nogle forældre mener, at de bedst får opfyldt deres krav om pasning gennem en dagpleje. Vi skal heller ikke afvise, at en kontrolleret dagpleje kan være en acceptabel løsning. Det er måske ikke lige vores kop te, men vi er ikke bange for valgmuligheder. Til gengæld vil vi meget gerne høre, hvornår der i alle kommuner overhovedet er noget at vælge imellem.

**Besvarelse****Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):**

Som det vil være bekendt, er det efter bistandslovens § 69 den enkelte kommunalbestyrelse, der skal sørge for, som det hedder, det nødvendige antal pladser i daginstitutionerne. Derfor er det også kommunalbestyrelsen, der ud fra de oplysninger, der nu foreligger om antal børn, ventelister, arbejdsfrekvens, økonomi osv., skønner, hvor høj en dækningsprocent kommunen skal have.